

STICHTING PENSIOENFONDS WITTEVEEN+BOS -
JAARVERSLAG 2025

Inhoudsopgave

1	KENGETALLEN EN KERNCIJFERS	3
2	VERSLAG VAN HET BESTUUR	6
2.1	Afgelopen jaar	7
2.2	Dekkingsgraad	8
2.3	Klachten	8
2.4	Aandachtspunten komend jaar	9
3	HET PENSIOENFONDS	10
3.1	Profiel	11
3.2	Organisatie	12
3.3	Governance-aspecten	15
3.4	Toeslagbeleid	17
3.5	Herverzekeringsbeleid	17
3.6	Financiële paragraaf	18
3.7	Uitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten	19
3.8	Financiële positie en herstelplan (nFTK)	22
3.9	Haalbaarheidstoets	24
3.10	Beleggingen	24
3.11	Pensioenparagraaf	26
3.12	Actuariële paragraaf	28
3.13	Risicoparagraaf	31
3.14	Toekomstparagraaf	34
3.15	Verslag van de visitatiecommissie	35
3.16	Verslag van het verantwoordingsorgaan	37
4	JAARREKENING	40
4.1	Balans per 31 december 2025	41
4.2	Staat van baten en lasten over 2025	42
4.3	Bestemming van het saldo van baten en lasten	43
4.4	Kasstroomoverzicht over 2025	44
4.5	Toelichting behorende tot de jaarrekening 2025	45
5	OVERIGE GEGEVENS	65
5.1	Actuariële verklaring	66
5.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	69

1 KENGETALLEN EN KERNCIJFERS

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de afgelopen vijf jaar van relevante kentallen en kerncijfers van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos.

Bedragen x 1.000 EUR

	2025	2024	2023	2022	2021
Deelnemers					
Deelnemers	1.456	1.318	1.226	1.202	1.178
Gewezen deelnemers	1.073	1.041	1.004	1.020	1.137
Pensioengerechtigden	251	227	211	200	190
Totaal aantal deelnemers	2.780	2.586	2.441	2.422	2.505
Ouderdompensioen	194	174	161	152	139
Nabestaanden- en wezenpensioen	57	53	50	48	51
Totaal pensioengerechtigden	251	227	211	200	190
Pensioenuitvoering					
Feitelijke premie	15.236	13.421	12.119	11.152	8.553
Zuiver kostendekkende premie	17.051	14.217	10.081	14.718	11.139
Kostendekkende premie ¹	14.021	12.552	11.948	11.015	7.866
Pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)	1.386	976	563	465	442
Pensioenuitvoeringskosten betaald door werkgever (x € 1.000)	82	79	65	70	69
Uitvoeringskosten per deelnemer (x €1) ²	860	683	437	382	374
Totale kostenratio: [uitvoeringskosten + vermogensbeheerkosten] in % van gemiddeld belegd vermogen	0,84%	0,71%	0,51%	0,44%	0,40%
Ouderdompensioen	2.649	2.392	2.071	1.795	1.691
Wezenpensioen	18	16	17	15	15
Nabestaandenspensioen	634	553	523	475	506
Afkopen	31	41	14	15	6
Arbeidsongeschiktheidspensioen	17	2	-	2	2
Totaal pensioenuitkeringen	3.349	3.004	2.625	2.302	2.220
Saldo overdracht van rechten	-468	-523	-917	-1.806	132

1. De kostendekkende premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

2. Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve en gepensioneerde deelnemers overeenkomstig de aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie.

Bedragen x 1.000 EUR

	2025	2024	2023	2022	2021
Vermogenssituatie en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	70.706	26.487	24.372	21.641	12.285
Technische voorzieningen ¹	156.748	183.850	163.626	142.007	194.279
Minimaal vereist eigen vermogen	7.095	8.158	7.274	6.327	8.473
Vereist vermogen	183.871	218.958	195.951	171.465	219.258
Aanwezige dekkingsgraad ²	145,1%	114,4%	114,9%	115,2%	106,3%
Beleidsdekkingsgraad	132,4%	118,1%	123,3%	114,3%	102,6%
Reële dekkingsgraad ³	93,5%	86,6%	89,3%	85,5%	82,6%
Vereiste dekkingsgraad	117,3%	119,1%	119,8%	120,7%	117,2%
Beleggingsportefeuille					
Aandelen	77.472	71.133	59.029	55.066	74.181
Vastrentende waarden	145.283	135.145	124.952	104.954	129.161
Totaal beleggingen	222.755	206.278	183.981	160.020	203.342
Beleggingsopbrengsten	6.823	13.502	15.878	-49.502	4.851
Beleggingsperformance					
Beleggingsrendement ⁴	3,12%	7,15%	9,67%	-24,49%	2,46%
Beleggingsrendement afgelopen 5 jr. ⁵	-0,42%	1,12%	2,85%	0,48%	6,24%
Kosten vermogensbeheer excl. transactiekosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,16%	0,17%	0,15%	0,14%	0,14%
Transactiekosten in % van gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,07%	0,03%	0,02%	0,02%
TV-actieven als % van totale TV	50%	52%	52%	54%	55%

1. Dit betreft de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de voorziening operationele kosten. In de jaarrekening worden deze vanaf 2025 gesplitst weergegeven conform RJ610.

2. De dekkingsgraad is het quotiënt van het pensioenvermogen en de voorziening pensioenverplichtingen.

3. De dekkingsgraad waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige inflatie.

4. Rendement beleggingen voor vermogensbeheerkosten.

5. Meetkundig gemiddelde.

2 VERSLAG VAN HET BESTUUR

2.1 Afgelopen jaar

Naast de terugkerende activiteiten van het pensioenfonds, zoals bestuursvergaderingen, actualisatie opbouwpercentage, pensioenreglement, ABtN en actuariële uitgangspunten, jaarwerk en overleg met verschillende geledingen zoals de ondernemingsraad, het verantwoordingsorgaan en de visitatiecommissie, waren er dit jaar ook enkele bijzondere momenten. Steven Delfgaauw, bestuurslid namens de werkgever, is herbenoemd tot 2029 en Ids de Beer, bestuurslid namens de werknemers, is herbenoemd tot 2029.

Wet toekomst pensioenen

Daarnaast heeft het bestuur doorlopende aandacht gehad voor de invoering van de Wet toekomst pensioenen. Het voornemen is om op 1 januari 2027 in te varen in een flexibele premieregeling met een uitkeringscollectief. In juni 2025 heeft het bestuur de risicohouding vastgesteld. Deze is daarna bij DNB ingediend voor een partiële beoordeling. Nadat in 2024 al een default life cycle is vastgesteld, heeft het bestuur in september 2025 een meer defensieve en een meer offensieve life cycle vastgesteld. Ook is toen een addendum bij het transitieplan vastgesteld: er wordt geen gebruik gemaakt van geleidelijke inkoop in het uitkeringscollectief. In oktober 2025 heeft het bestuur het evenwichtigheidskader vastgesteld. In december 2025 heeft het bestuur na een positieve audit geoordeeld dat de datakwaliteit van voldoende niveau is om in te varen in het nieuwe pensioenstelsel.

Wijziging van PUO

Het bestuur heeft in 2025 zich beraden over de wijze van uitvoering van de nieuwe pensioenregeling, na overgang naar de WTP, per 1 januari 2027. De analyse naar de gevolgen daarvan (in termen van risico's en financiële consequenties) als dat met uitvoerder Appel zou worden gedaan, heeft het bestuur doen besluiten om een andere uitvoerder te selecteren. De uitkomst daarvan is dat afscheid is genomen van Appel en vanaf 1 januari 2026 de uitvoering van de regeling door Dion Pensioenservices wordt gedaan.

Het bestuur heeft de risico's die gepaard gaan met de overstap naar Dion in kaart gebracht. Daarbij heeft ook de relatie met de overstap naar het nieuwe stelsel een rol gespeeld. De voorgenomen overstap per 1 januari 2026 betekent dat er nog een jaar (2026) is om de huidige regeling door te zetten en samen de overgang naar de WTP voor te bereiden. Het bestuur is van mening dat dit een realistisch scenario is. Het risico van de overstap in de huidige regeling per 1 januari 2026, van Appel naar Dion, werd als zeer aanvaardbaar ingeschat. De redenen hiervoor zijn:

- beide partijen maken gebruik van hetzelfde pakket, namelijk Axylife van Lumera. Er is dus geen sprake van omzetting naar nieuwe software, alleen de data moest worden verhuisd;
- de kwaliteit van de data, ten tijde van de overstap, was hoog, omdat het deelproces voor WTP ten aanzien van datakwaliteit, bijna was voltooid;
- er was een periode van 6 maanden (van 1 juli tot eind december) beschikbaar om de overstap voor te bereiden, dat is ruim voldoende.

Toeslagverlening

Het bestuur heeft besloten om gebruik te maken van de AMvB voor toeslagverlening. Vanwege de wettelijke regels voor toekomstbestendig indexeren is conform het toeslagbeleid de toeslag per 1 januari 2026 1,8 %. Op basis van de AMvB heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2026 een extra toeslag te verlenen van 1,3 %. In totaal is hiermee een toeslag verleend van 3,1 % per 1 januari 2026.

Onderbouwing toeslagverlening

Er is een analyse gedaan naar de gevolgen van de extra toeslagverlening voor de verschillende leeftijdsgroepen. Voor de oudere werknemers heeft de extra toeslag een positief effect op het pensioenresultaat. Voor de jongere werknemers heeft de extra toeslag een negatief effect op het pensioenresultaat. Het omslagpunt ligt rond de 60 jaar. Voor alle oud-werknemers en gepensioneerden heeft een hogere toeslag een positief effect op het pensioenresultaat. Dit positieve effect neemt gematigd toe met de leeftijd. In termen van pensioenresultaat zijn de effecten van de extra toeslag beperkt.

Ook is een analyse gedaan naar de kans op korten bij invaren als gevolg van de extra toeslagverlening. Bij een toeslag van 1,8 % is bij invaren op 1 januari 2027 de kans 0,4 % dat de dekkingsgraad lager is dan 105 %. Bij een toeslag van 3,1 % is deze kans 0,5 %.

Het bestuur heeft op basis van de analyse geconcludeerd dat het negatieve effect op het pensioenresultaat van jongeren beperkt is. Ook is de toename van de kans op korten door een te lage dekkingsgraad beperkt. In het licht van de gestegen prijzen én de gestegen dekkingsgraad acht het bestuur daarom een extra toeslag van 3,1 % verantwoord, evenwichtig en in het belang van werknemers, oud- werknemers en gepensioneerden. De missie van PF W+B is een zo goed mogelijk pensioen met een evenwichtige balans tussen hoogte, stabiliteit en voorspelbaarheid. Het bestuur is van mening dat met een toeslag van 3,1 % wordt voldaan aan de gewenste evenwichtige balans in de missie.

Beleggingsbeleid

Het bestuur heeft in november 2025 besloten – in het licht van de geplande invaardatum van 1 januari 2027 – om de renteafdekking te verhogen van 35 % strategisch (-5 % / + 10 %) naar 65 % strategisch (+/- 10 %).

DORA

Het bestuur is in het jaar 2025 voortvarend aan de slag gegaan met de implementatie van DORA. In maart is het informatieregister gedeeld met DNB. Uiteindelijk hebben alle activiteiten ertoe geleid dat het bestuur in november de verschillende DORA-documenten heeft kunnen vaststellen. Ook zijn toen de business impact analyse en RSA IT-risico's vastgesteld. Het bestuur heeft in november een awareness sessie DORA gevolgd.

Communicatie

In juli 2025 heeft het bestuur de jaarlijkse Algemene Vergadering van Deelnemers gehouden. In november/ december 2025 heeft het bestuur in een roadshow bij de verschillende kantoren van Witteveen+Bos medewerkers geïnformeerd over het pensioen van Witteveen+Bos en de wijzigingen van WTP. Voor anderstalige medewerkers op Nederlandse kantoren is tevens een Engelstalige digitale bijeenkomst georganiseerd. Via de website en (nieuws)brieven zijn de deelnemers geïnformeerd over de ontwikkelingen van het fonds en de pensioenactualiteiten.

2.2 Dekkingsgraad

In het jaar 2025 zijn de pensioenverplichtingen gedaald door de gestegen rente. Ondanks de gedaalde rente hebben de beleggingen een waardevermeerdering laten zien. De actuele dekkingsgraad is gestegen van 114,4 % naar 145,1 %. Hierbij is al rekening gehouden met de toeslag van 3,1 % per 1 januari 2026. De beleidsdekkingsgraad is gestegen van 118,1 % naar 132,4 % per 31 december 2025. Hiermee is de beleidsdekkingsgraad hoger dan het vereist eigen vermogen van 117,3 %. Dat betekent dat er per 31 december 2025 geen sprake meer is van een reservetekort.

2.3 Klachten

Klachten kunnen door belanghebbenden worden gemeld bij de pensioenuitvoeringsorganisatie of bij het bestuur. De klachtenprocedure is te vinden op de website van het pensioenfonds.

In 2025 heeft het fonds drie klachten ontvangen. Bij twee klachten ging het over de informatieverstrekking door de pensioenuitvoeringsorganisatie. Bij één klacht ging het over service en klantgerichtheid door de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Onregelmatigheden die binnen het fonds, zijn organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de compliance officer op grond van de klokkenluiders- en incidentenregeling van het fonds. Ook bij de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerders zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd.

2.4 Aandachtspunten komend jaar

Het bestuur heeft de volgende speerpunten voor 2026.

Vorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel

Per 1 juli 2023 is de nieuwe Pensioenwet een feit. Na een overgangsperiode bestaat de mogelijkheid om tussen 1 januari 2025 en 1 januari 2028 te starten in het nieuwe stelsel. Gezamenlijk met de sociale partners is onze ambitie om per 1 januari 2027 de overstap naar het nieuwe stelsel te maken. Voor de overgang naar het nieuwe stelsel is er een Stuurgroep in het leven geroepen, deze is nu sinds het voorjaar van 2021 actief. In de stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de OR, de directie, HR, de gepensioneerden en het pensioenfonds. In 2023 en 2024 is over diverse thema's gesproken die te maken hebben met het nieuwe stelsel. Belangrijk is het besluit van OR en directie geweest om de intentie uit te spreken om in te varen, in december 2022. Het transitieplan is eind december 2024 bij het fonds door sociale partners ingediend. In 2025 is door de voorbereidingsgroep, ondersteund door Aon en in afstemming met het algemeen bestuur, het VO, de VC, de sociale partners en de gepensioneerden gewerkt aan beoordeling en besluitvorming over het transitieplan. Op 7 oktober 2025 is het plan (voorlopig) door het bestuur aanvaard (met een voorgestelde wijziging). Er wordt nu hard gewerkt aan de actualisatie en het implementatieplan, waaruit veel werk zal voortvloeien voor de voorbereidingsgroep en haar adviseurs. Het werk is nu dus eigenlijk verschoven van de sociale partners naar het pensioenfonds. In de agenda van de bestuursvergaderingen komt de voortgang structureel aan de orde, met name de zaken die direct het bestuur betreffen.

Doelstellingen voor 2026 voor het bestuur zijn:

- a. Het indienen van het implementatieplan voor de WTP, uiterlijk 1 april 2026 bij DNB;
- b. Deelnemers op de hoogte brengen en houden van de voortgang van het werk rondom de WTP.

Governance

In alle drukte rondom de overgang naar het nieuwe stelsel per 1 januari 2027 heeft het bestuur de ambitie om ook aandacht te schenken aan governance.

In 2025 zijn een aantal stappen gezet om te komen tot een goede inrichting van de SFH interne audit. De SFH is Arthur Grutters, hij heeft nu ondersteuning van een collega, Sherissa Gounden. In een aantal overleggen met een vertegenwoordiging van het bestuur heeft afstemming plaatsgevonden over de invulling van de functie en is een stappenplan gemaakt, dat in 2026 zal worden gevolgd. Het voorwerk in 2025 zal in 2026 leiden tot rapportage over:

1. De overstap van Appel naar Dion per 1 januari 2026;
2. Een aantal algemene audit vraagstukken.

Het bestuur realiseert zich dat hiermee in 2025 niet aantoonbaar is voldaan aan de vereisten voor de sleutelfunctiehouder interne audit maar ziet een duidelijke verbetering voor de resultaten in 2026.

In 2026 willen we verder inventariseren hoe we staan op het gebied van governance, met onderdelen zoals de internal audit, met een doorkijk naar de nieuwe rol en positie van het fonds na de overgang naar de WTP. Wat gaat dit betekenen voor ons, wat gaat er veranderen in de manier waarop we werken? Welke veranderingen kunnen we identificeren en waar kunnen we ons alvast op voorbereiden?

3 HET PENSIOENFONDS

3.1 Profiel

Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos, statutair gevestigd te Deventer is opgericht in 1975. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41244136. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds als bedoeld in de Pensioenwet. Het fonds is lid van de Pensioenfederatie. Het fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals in de met Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs b.v. overeengekomen uitvoeringsovereenkomst. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden.

3.1.1 Missie

Pensioenfonds Witteveen+Bos wil voor alle deelnemers in het fonds een zo goed mogelijk pensioen realiseren met een evenwichtige balans tussen de hoogte, stabiliteit en voorspelbaarheid van de uitkering en opbouw. Het bestuur bewaakt hierin voortdurend de evenwichtigheid van de belangen van de deelnemers. Het fonds wil conform de cultuur van Witteveen+Bos dicht bij de deelnemers staan.

3.1.2 Visie

Pensioenfonds Witteveen+Bos werkt vanuit de kernwaarden van Witteveen+Bos. Een belangrijke waarde is solidariteit tussen jong en oud, maar ook tussen partners en nabestaanden.

Het fonds streeft naar eenvoud en kostenefficiëntie in de regeling, het beleggingsbeleid en de beleggingen. Het beleggingsbeleid sluit aan bij de risicohouding en overtuigingen op het gebied van duurzaamheid van de deelnemers.

Het Pensioenfonds is transparant ten aanzien van de toezeggingen/verplichtingen en de hardheid daarvan en werkt voortdurend aan bewustwording en betrokkenheid van zijn deelnemers. Het pensioenfonds wil dat deelnemers inzicht krijgen in hun financiële situatie zodat zij goede financiële keuzes kunnen maken voor hun oude dag.

Tenslotte werkt het fonds met een bestuur dat op een efficiënte wijze sturing geeft, waarbij een balans wordt gevonden tussen inhoudelijke kennis en professioneel besturen.

3.1.3 Strategie

De solidariteit zit in het collectief delen van de risico's in het beleggingsbeleid en de regeling. Het fonds wil buffers in de regeling die het mogelijk maken om de stabiliteit van de uitkeringen te verbeteren en het rendement te vergroten. De solidariteit tussen partners en nabestaanden komt tot uiting in een goede nabestaandenregeling.

Het pensioenfonds heeft een passief beleggingsbeleid¹ en investeert daarom in indexfondsen. Dit draagt bij aan lage kosten en goede beheersbaarheid. Ook is dit goed uitlegbaar aan de deelnemers.

Door uitbesteding van taken wordt zekerheid verkregen over de kwaliteit van de uitbestede taken. Het fonds is daarbij kritisch en blijft streven naar inzicht in de taken die door zijn partners worden verricht. Het neemt daarbij geen onnodige risico's en doet geen dingen die het niet goed doorgrondt.

¹ Het fonds investeert niet direct in bedrijven, maar investeert in fondsen die de markt volgen.

3.2 Organisatie

In deze paragraaf wordt de organisatie van het fonds toegelicht. De verschillende geledingen van het fonds worden separaat benoemd.

3.2.1 Bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2025 is als volgt:

Naam	Geboortejaar	m/v	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Einde zittingsduur
J.N. de Koning	1965	m	Voorzitter	Werkgever	2013	2027
I.J.M. de Beer	1974	m	Secretaris	Werknemers	2013	2025
L.F.C. Steens	1968	m	Lid	Werknemers	2019	2027
S. Delfgaauw	1968	m	Lid	Werkgever	2021	2025
N.S. Schoen	1989	m	Lid	Werkgever	2022	2026
P. de Jong	1956	m	Lid	Pensioengerechtigden	2023	2027
S.A. Vulink	1990	v	Lid	Werknemers	2024	2028

Het bestuur van het fonds bestaat per 31 december 2025 uit zeven leden. Drie leden zijn voorgedragen door de directie van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs b.v., drie leden zijn voorgedragen door de deelnemers en een lid is voorgedragen door de pensioengerechtigden. Jaarlijks treedt of treden een of meer van de bestuursleden volgens een door het bestuur vastgesteld rooster af. Aftredende bestuursleden kunnen direct worden herkozen. Steven Delfgaauw, bestuurslid namens de werkgever, en Ids de Beer, bestuurslid namens de werknemers, zijn beiden herbenoemd tot 2029. Met ingang van 12 mei 2026 is de functie van secretaris formeel overgegaan naar dhr. Schoen.

De statuten van het fonds geven geen bestuurstermijn aan. Bij het bepalen van het einde van de zittingsduur is aangesloten bij de termijn van 4 jaar die de code pensioenfonds 2018 noemt.

3.2.2 Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris. Het dagelijks bestuur wordt ondersteund door de directeur van het pensioenbureau en een secretaresse/bestuursondersteuner.

Het dagelijks bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, alsmede overeenkomstig de vastlegging in de ABtN.

3.2.3 Beleggingsadviescommissie

Het bestuur heeft een beleggingsadviescommissie (BAC) met als taak het monitoren van de vermogensbeheerders en het adviseren van het bestuur over het beleggingsbeleid. De beleggingsadviescommissie is per 31 december 2025 samengesteld uit twee leden van het bestuur, aangevuld met een externe adviseur en een toehoorder.

Naam	Geboortejaar	m/v	Functie
Mw. M. van Beusekom	1973	v	Voorzitter, Externe deskundige van Aon
J.N. de Koning	1965	m	Lid
P.A.M. Canisius	1963	m	Toehoorder
N.S. Schoen	1989	m	Lid

3.2.4 Pensioenbureau

Het pensioenbureau bestaat uit de directeur en een secretaresse/bestuursondersteuner.

3.2.5 Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel lid van het VO en het VO als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Het bestuur legt aan het verantwoordingsorgaan verantwoording af over het gevoerde beleid. Daarbij gaat het vooral om de vraag of het bestuur bij haar beleid op een evenwichtige manier heeft rekening gehouden met de belangen van alle belanghebbenden. Het verantwoordingsorgaan doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2025 als volgt samengesteld:

Naam	Geboortejaar	m/v	Functie	Vertegenwoordiging
S.C. van der Biezen	1970	m	Voorzitter	Werkgever
J.H.J.M. van der Graaf	1948	m	Lid	Pensioengerechtigden
M.L. Aalberts	1980	m	Lid	Werknemers

3.2.6 Visitatiecommissie

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie die eens per jaar een visitatie uitvoert. Het intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het toezichtorgaan legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds aan de normen in de Code Pensioenfondsen. Het orgaan doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

De visitatiecommissie bestond per 31 december 2025 uit drie onafhankelijke leden, te weten:

Naam	Geboortejaar	m/v	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur
J.G. Oostdam	1957	m	Voorzitter	2022	2026
Mw. C.A.P. Kuiper	1978	v	Lid	2024	2028
A. Wouters	1957	m	Lid	2024	2028

3.2.7 Externe ondersteuning

Het fonds werd bijgestaan door de volgende externe deskundigen en ondersteuning voor de uitvoering.

Functie	Naam	Externe partij
Accountant	Mw. J.A. van Muijlwijk-Duijzer	Forvis Mazars Accountants N.V.
Administrateur	H. Muis	Appel Pensioenuitvoering B.V.
Adviserend actuaris	G.J.K. van Putten	Willis Towers Watson
Beleggingsdeskundige	Mw. M. van Beusekom	Aon
Certificerend actuaris	H.L.N. Stofbergen	Willis Towers Watson
Communicatieadviseur	Mw. A.M. van Hekken	Lidewij & Spijker
Projectleider Wtp	Mw. M. van Beusekom	Aon

Met de pensioenuitvoeringsorganisatie is een servicelevel agreement gesloten. De werkzaamheden betreffen met name de pensioenadministratie en de daaraan gerelateerde werkzaamheden, alsmede het verzorgen van interne en externe (financiële) rapportages en bestuursondersteuning. Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Vanguard en Achmea.

Met deze partijen zijn concrete afspraken rondom vergoedingen gemaakt. In de contracten zijn geen prestatiebeloningen opgenomen, zodat de partijen niet worden aangemoedigd om meer risico te nemen dan het bestuur aanvaardbaar acht.

3.2.8 Invulling van de sleutelfuncties (IORP II)

Binnen het IRM-beleid (integraal risicomanagement) heeft het Pensioenfonds drie lijnen van verdediging. De eerste lijn bestaat uit beheer-, advies- en beleidstaken. De tweede lijn adviseert, beoordeelt en controleert de eerste lijn. De derde lijn evalueert of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering adequaat en doeltreffend zijn.

De actuariële functie en de risicofunctie zitten in de tweede lijn van verdediging en de interne auditfunctie in de derde lijn van verdediging. De sleutelfunctiehouders hebben een directe rapportagelijne naar het gehele bestuur en de visitatiecommissie. Ook hebben zij een escalatiemogelijkheid naar DNB.

Het fonds heeft de sleutelfuncties, op basis van het ‘three lines of defence model’ als volgt ingericht.

De sleutelfunctiehouders voor de risicobeheer functie en de actuariële functie rapporteren elk kwartaal aan het bestuur. De sleutelfunctiehouder voor de interne auditfunctie rapporteert jaarlijks aan het bestuur.

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Operationele invulling
Risicobeheer functie	L.F.C. Steens	L.F.C. Steens
Actuariële functie	H.L.N. Stofbergen	Willis Towers Watson
Interne auditfunctie	A. Grutters	A. Grutters

3.2.9 Compliance officer

Als compliance officer van het fonds is in de loop van 2018 de heer mr. J.J.M. van Gessel van Witteveen+Bos aangesteld. De compliance officer treedt onafhankelijk van het bestuur op.

De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- Onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode;
- Onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het pensioenfonds. De compliance officer heeft in 2025 geadviseerd over de actualisatie van het reglement visitatiecommissies. In juni 2025 is het jaarverslag van de compliance officer besproken in het bestuur. Ook heeft het bestuur toen als kennissessie integriteit een dilemmasessie gehouden onder begeleiding van de compliance officer.

In december 2025 heeft het bestuur een nieuwe compliance officer aangesteld: mw. E. Buwalda.

3.2.10 Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2025 uit zes mannen en één vrouw. Het verantwoordingsorgaan bestaat per 31 december 2025 uit drie mannen. De beleggingsadviescommissie bestaat per 31 december 2025 uit twee mannen en een vrouw en de visitatiecommissie uit twee mannen en een vrouw. De nieuwe compliance officer is een vrouw. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand te bewerkstelligen. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. In 2025 heeft het bestuur twee leden die jonger zijn dan 40 jaar.

3.3 Governance-aspecten

3.3.1 Code pensioenfonds

Het bestuur van het fonds heeft in 2025 opnieuw de naleving van de normen van de Code Pensioenfonds geïnterpreteerd. Hierbij heeft het bestuur rekening gehouden met de nieuwe Code Pensioenfonds die geldt vanaf 1 januari 2024. Het bestuur toont hiermee aan dat het een verantwoord bestuursbeleid voert.

Thema's in Normen Code Pensioenfonds 2025	Nummering normen
1 Goed zorgen voor het pensioen van belanghebbenden	1 tm 7
2 Goed besturen	8 tm 16
3 Effectief intern toezichhouden en controle uitoefenen	17 tm 23
4 Verantwoording en inspraak organiseren	24 tm 32
5 Effectief functioneren van fondsorganen	33 tm 49

Eerst wordt hieronder toegelicht op welke wijze wordt voldaan aan de nieuwe normen in de Code. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op de naleving van de normen 1 en 2. Tot slot wordt toegelicht in hoeverre in 2025 wordt voldaan aan de Code volgens het principe van "pas toe of leg uit".

Voldoen aan nieuwe normen in code pensioenfonds

Norm 4

Het bestuur kent voorkeuren van deelnemers door periodieke deelnemersonderzoeken en risicopreferentie onderzoeken. Daarnaast gaat het bestuur in gesprek met deelnemers in een klankbordgroep en in een periodieke roadshow. Het bestuur overlegt periodiek met directie, ondernemingsraad, verantwoordingsorgaan en visitatiecommissie.

Norm 5

Het bestuur heeft in 2024 beleid m.b.t. keuzebegeleiding opgesteld: ambitieniveau, keuzemomenten in pensioenregeling, keuzebegeleiding en financieel inzicht.

Norm 10

Het bestuur legt het oordeel van sleutelfunctiehouders vast in voorleggers van bestuursbesluiten en in notulen van bestuursvergaderingen.

Norm 18

De wijze van toetsing van het bestuur door de visitatiecommissie is vastgelegd in het reglement visitatiecommissie.

Norm 26 en 27

De wijze van verantwoording afleggen door de visitatiecommissie is vastgelegd in het reglement visitatiecommissie.

Norm 28 en 29

De wijze van het uitoefenen van bevoegdheden door het verantwoordingsorgaan is vastgelegd in het reglement verantwoordingsorgaan.

Norm 32

Belanghebbenden worden betrokken door een klankbordgroep.

Norm 47

Elke bestuursvergadering eindigt met een eigen evaluatie van de vergadering.

Naleving norm 1 en 2

Norm 1

Het bestuur heeft in 2024 - in het licht van de komende overgang naar het nieuwe pensioenstelsel - de missie, visie en strategie herijkt voor de periode na invaren.

Norm 2

Het bestuur heeft in 2024 het ESG-beleid geïntegreerd in het beleggingsproces (ABtN).

Toelichting op normen waaraan niet wordt voldaan

Norm 34

Het bestuur ziet geen toegevoegde waarde om zijn inspanningen op het gebied van diversiteit (zie norm 33 en 35) in een apart schriftelijk beleid vast te leggen.

Norm 35

Er is meer diversiteit ten aanzien van leeftijd bereikt in het bestuur door de aanstelling van een bestuurslid, jonger dan 40 jaar in 2024. Er is meer diversiteit ten aanzien van geslacht bereikt in het bestuur door de aanstelling van een vrouw als bestuurslid in 2024. Bij nieuwe vacatures voor het bestuur zal bijzondere aandacht aan diversiteit worden besteed. In de beleggingsadviescommissie en in de visitatiecommissie zijn zowel vrouwen als mannen opgenomen. In 2025 is als nieuwe compliance officer een vrouw aangesteld.

Norm 37

Ten aanzien van zittingstermijnen voor bestuursleden hanteert het fonds een ten opzichte van de Code afwijkend beleid. Voor de continuïteit en het waarborgen van voldoende geschiktheid mogen leden vaker worden herbenoemd dan twee keer.

Norm 38

De statuten kennen nog geen schorsingsprocedure; deze zal bij de volgende herziening van de statuten worden meegenomen.

Conclusie

Het bestuur voldoet aldus grotendeels aan de Code Pensioenfondsen. Waar het afwijkt doet het dit met een onderbouwing.

3.3.2 Deskundigheidsbevordering

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is voor elke bestuursfunctie een profielschets opgesteld. Nieuwe bestuursleden nemen deel aan een basis- en verdiepende cursus op het gebied van het besturen van een pensioenfonds. Daarnaast vindt verdieping en uitbreiding plaats door het lezen van vakliteratuur en het volgen van seminars en voorlichtingsbijeenkomsten. Nieuwe leden van het verantwoordingsorgaan volgen opleidingen op pensioengebied en bezoeken de bijeenkomsten die de Pensioenfederatie voor verantwoordingsorganen faciliteert.

3.3.3 Toezichthouder

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het fonds. Aan het pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

3.3.4 Beloningsbeleid

Het Pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst. De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding van het pensioenfonds.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Alleen de bestuurders die werknemer zijn van één van de bij het fonds aangesloten ondernemingen, nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

3.4 Toeslagbeleid

Per 1 januari 2025 is een toeslag van 1,3 % verleend voor zowel de actieve deelnemers als voor de overige deelnemers. Per 1 januari 2026 is een toeslag van 3,1 % verleend voor zowel de actieve deelnemers als voor de overige deelnemers. Deze toeslag is al verwerkt in de dekkingsgraad van eind 2025.

3.5 Herverzekeringsbeleid

Ten behoeve van het overlijdensrisico van de actieve deelnemers met een partner worden jaarlijks de 1- jarige risicokapitalen voor levenslang en tijdelijk partnerpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een eigen behoud van € 250.000 overlijdensrisicokapitaal per deelnemer. Het risicokapitaal is gelijk aan de contante waarde van een direct ingaand nabestaandenpensioen, verminderd met de ten behoeve van de betreffende deelnemer aanwezige voorziening voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen. De risicokapitalen worden op basis van de DNB-rekenrente vastgesteld door PUO en gecontroleerd door de adviserend actuaris van het pensioenfonds.

3.6 Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar:

(* € 1.000)	Pensioenvermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 31 december 2024	210.337	183.850	114,4%
Beleggingsresultaten	6.823		
Premiebijdragen	15.236	13.057	
Uitkeringen	-3.349	-3.336	
Waardeoverdrachten	-468	-500	
Pensioenuitvoeringskosten	-1.386		
Rentewijziging		-	
Wijziging grondslagen		-2.017	
Toeslagverlening		4.725	
Overige	261	-39.031	
Stand per 31 december 2025	227.454	156.748	145,1%

De verandering in de dekkingsgraad is voornamelijk het gevolg van renteverandering, rendement op beleggingen, wijziging van de grondslagen en de toeslagverlening, in mindere mate het resultaat op premie.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(* € 1.000)	2025	2024	2023	2022	2021
Premieresultaat	946	1.675	3.739	-1.487	-1.044
Interestresultaat	46.660	2.263	7.318	18.514	20.010
Toeslagverlening	-4.725	-2.346	-8.201	-6.731	-
Wijziging grondslagen	2.017	280	-150	-1.145	156
Overig resultaat	-679	243	25	205	-493
Resultaat	44.219	2.115	2.731	9.356	18.629

Bij het waarderen van de verplichtingen is de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur van 31 december 2024 gehanteerd. Deze is vastgesteld op basis van geobserveerde marktrentes waarbij een UFR-methodiek wordt gehanteerd in lijn met voorstel Commissie Parameters 2022. Hierbij wordt vanaf een looptijd van 50 jaar de forwardrente gelijkgesteld aan de forward rente die is afgeleid van de geobserveerde marktrentes bij een looptijd van 30 jaar en een looptijd van 50 jaar.

3.7 Uitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten

(* € 1.000)	2025	2024
Administratieve uitvoeringskosten	1.468	1.055
In euro's per deelnemer	860	683
Vermogensbeheerkosten excl. Transactiekosten	339	332
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	15,8	17,0
Totale kostenratio (administratieve uitvoering en vermogensbeheer)		
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	84,3	71,1
Transactiekosten	108	139
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	5,0	7,1
Gemiddeld belegd vermogen	214.516	195.129
Rendement beleggingen voor vermogensbeheerkosten	3,12%	7,15%
Rendement beleggingen na vermogensbeheerkosten	2,90%	6,89%

In de onderstaande paragrafen worden de kosten verder toegelicht.

3.7.1 Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bestaan onder meer uit de kosten voor de administratie, actuaaris, advies, accountant, automatisering en toezicht. De totale uitvoeringskosten in 2025 bedragen EUR 1.468k (2024: EUR 1.055k). Dit is inclusief de kosten van de directeur pensioenbureau, die worden gedragen door de werkgever. Er zijn geen administratieve uitvoeringskosten (kosten van pensioenbeheer) toegerekend aan kosten van vermogensbeheer.

De kosten à EUR 1.468k bestaan uit EUR 672k reguliere kosten (2024: EUR 606k), EUR 562k voor de voorbereiding van de implementatie van de Wtp (2024: EUR 449k) en EUR 234k voor de overgang van Appel naar DION. De reguliere administratieve uitvoeringskosten in 2025 (EUR 672k) zijn EUR 66k hoger dan in 2024 (EUR 606k). De kosten voor de voorbereiding van de implementatie van de Wtp in 2025 (EUR 562k) zijn nog hoger (+ EUR 113k) dan in 2024 (EUR 449). Naast de EUR 66k hogere reguliere kosten en de EUR 113k hogere Wtp-kosten zijn er in 2025 ook EUR 234k kosten voor de overgang van Appel naar DION. Hiermee zijn de totale kosten met EUR 413k toegenomen van EUR 1.055k naar EUR 1.468k.

De kosten per deelnemer zijn sterk afhankelijk van de schaalgrootte van een pensioenfonds en het geboden serviceniveau. Daarom is de vergelijking met andere pensioenfonds lastig. Het bestuur is van oordeel dat de hoogte van de reguliere administratieve uitvoeringskosten - gezien de relatief kleine omvang van het fonds - alleszins acceptabel is¹.

Kosten WTP

Voor de voorbereiding van de WTP heeft het pensioenfonds aanzienlijke kosten moeten maken: EUR 449k in 2024 en EUR 562k in 2025. De werkgever heeft daarom aan het pensioenfonds een bijdrage gegeven voor de kosten van de voorbereiding WTP in 2024 à EUR 258k. Deze zijn als overige baten verwerkt in de staat van baten en lasten over 2025. De werkgever zal ook een bijdrage leveren voor de kosten van de voorbereiding WTP in 2025. Hiervoor wordt ongeveer eenzelfde bedrag verwacht.

¹ In de Bell Kostenbenchmark 2025 zijn de gemiddelde uitvoeringskosten van Pensioenfonds Witteveen+Bos in de periode 2022-2024 met EUR 506 per deelnemer lager dan het gemiddelde van EUR 554 voor de peergroup.

3.7.2 Vermogensbeheerkosten

Het totaal van de kosten voor vermogensbeheer inclusief transactiekosten in 2025 bedraagt EUR 447k, circa EUR 24k lager dan in 2024.

Het bestuur is van oordeel dat door de keuze voor passief vermogensbeheer - ondanks dat de omvang van het belegd vermogen relatief beperkt is - de vermogensbeheerkosten laag zijn¹.

(* € 1.000)	2025	% van het gemiddeld belegd vermogen	2024	% van het gemiddeld belegd vermogen
Advieskosten en bewaarloon	50	0,02%	61	0,03%
Vermogensbeheerkosten	289	0,14%	270	0,14%
Transactiekosten	108	0,05%	139	0,07%
Totaal	447	0,21%	471	0,24%

De totale vermogensbeheerkosten inclusief transactiekosten zijn 0,21 %².

Uit de volgende tabel blijkt duidelijk het verschil in kosten tussen de verschillende beleggingscategorieën.

(* € 1.000)	Gemiddeld belegd vermogen	Vermogensbeheerkosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Totaal
Aandelen	74.303	96	-	96
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	110.835	97	-	97
Hypothecaire leningen	29.378	96	-	96
Advieskosten	-	50	-	50
Totaal	214.516	339	-	339

Er is geen sprake van prestatie gerelateerde vergoedingen. Er wordt belegd in indexbeleggingsfondsen van Vanguard en het hypotheekfonds van Achmea. Vanguard en Achmea berekenen geen prestatie gerelateerde vergoedingen.

Transactiekosten

Voor instappen in- en uitstappen bij de beleggingsfondsen zijn geen transactiekosten door Vanguard (door toepassing van een swingprice) en Achmea in rekening gebracht. Wel zijn er transactiekosten binnen de beleggingsfondsen van Vanguard.

¹ In de Bell Kostenbenchmark 2025 zijn de gemiddelde vermogensbeheerkosten, inclusief transactiekosten, van Pensioenfonds Witteveen+Bos in de periode 2022-2024 met 0,21 % lager dan het gemiddelde van 0,40 % voor de peergroup.

² In de Bell Kostenbenchmark 2025 is de renteafdekking en technisch beleggingsresultaat vergeleken met de peergroup. Het technisch beleggingsresultaat bij de peergroup lag in 2025 tussen 0,5 % en 9,6 %. Pensioenfonds Witteveen+Bos had een vereist eigen vermogen van 19,1 % en realiseerde een technisch beleggingsresultaat van 1,1 %. De duration van de TV lag bij de peergroup tussen de 20 en 26 jaar. Bij Pensioenfonds Witteveen+Bos is dit 23,4 jaar. De mate van renteafdekking van Pensioenfonds Witteveen+Bos is lager dan die van de peergroup.

Aansluiting met jaarrekening

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. De toelichting in het bestuursverslag houdt rekening met de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

(* € 1.000)	Vermogens beheerkosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Transactiekosten
Advieskosten en bewaarloon	50	-	-
Overige kosten ¹	289	-	108
Totaal	339	-	108
Kosten opgenomen in jaarrekening ²	-165	-	-
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	504	-	108

1. De overige kosten betreffen de werkelijke vermogensbeheerkosten binnen de Vanguard fondsen en het Syntrus Achmea fonds.

2. De positieve post kosten vermogensbeheer wordt veroorzaakt door de korting op de kosten binnen de fondsen van Vanguard.

De transactiekosten hebben voor EUR 96k betrekking op vastrentende waarden en voor EUR 97k op aandelen.

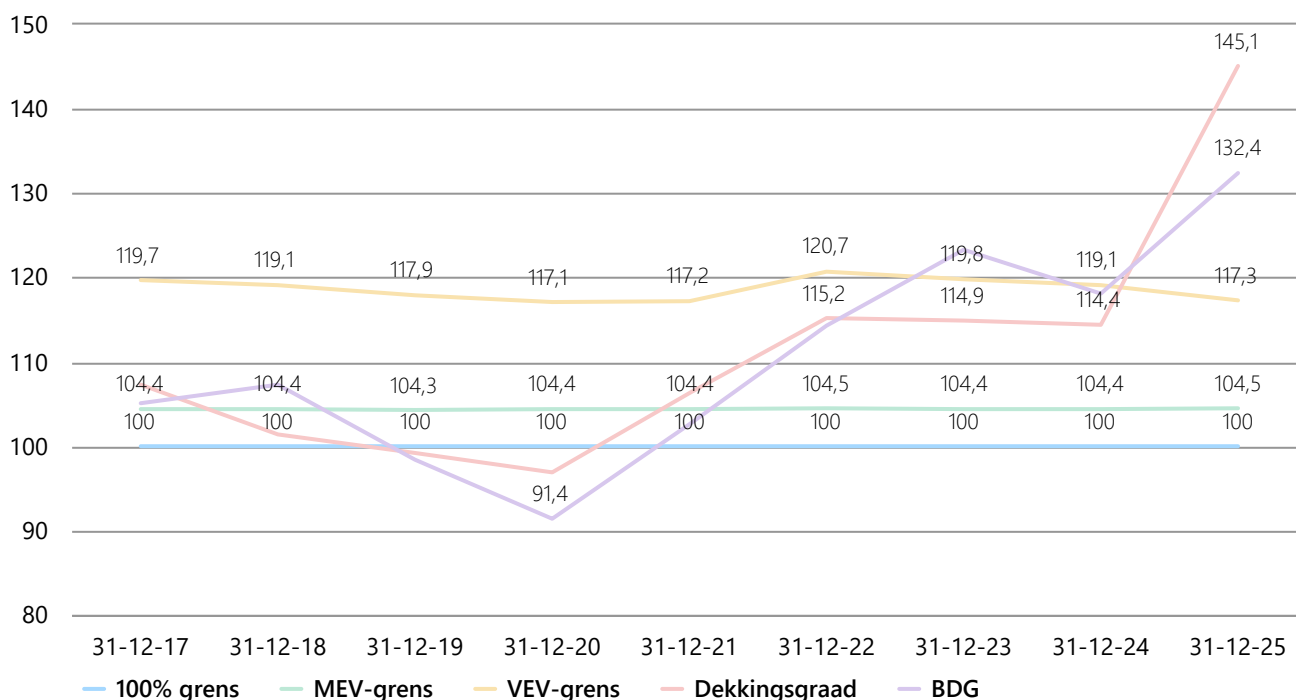
De administratieve uitvoeringskosten zoals opgenomen in het bestuursverslag sluiten niet aan op de kosten in de jaarrekening. Hier betreft onder andere het verschil de kosten van de directeur pensioenbureau, die worden gedragen door de werkgever.

Beloningen

Het Pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst. De bestuursleden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding van het pensioenfonds.

3.8 Financiële positie en herstelplan (nFTK)

In de periode 2018-2025 hebben de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad, het vereist eigen vermogen en het minimaal vereist eigen vermogen zich als volgt ontwikkeld:

Toeslagverlening

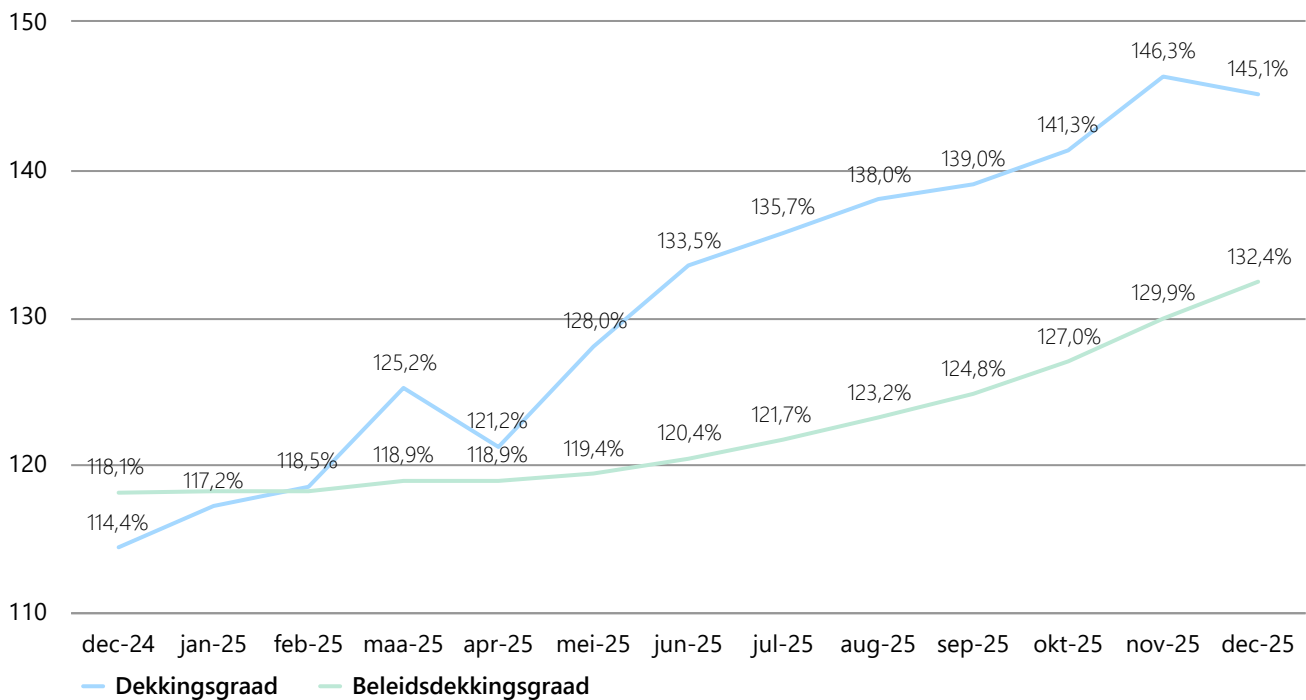
Per 1 januari 2026 is een toeslag van 3,1 % verleend voor zowel de actieve deelnemers als voor de overige deelnemers. Deze toeslag is al verwerkt in de dekkingsgraad van eind 2025 en wordt in hoofdstuk 2.1 verder toegelicht.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Per 31 december 2025 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 132,4 % (2024: 118,1 %).

Om de juistheid van de maandelijkse berekening van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad te waarborgen, zijn de interne beheersmaatregelen versterkt door de toevoeging van dit proces aan de ISAE3402-II verklaring van de pensioenadministrateur.

Onderstaande grafiek geeft de maand-op-maand-ontwikkeling aan van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad.

De dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad worden maandelijks gepubliceerd op de website.

Minimaal vereist eigen vermogen, vereist eigenvermogen en herstelplan Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt per 31 december 2025 104,4 % (2024: 104,4 %).

Het vereist eigen vermogen per bedraagt 31 december 2025 117,3 %. Het vereist eigen vermogen per 31 december 2024 bedroeg 119,1 %.

Per 31 december 2024 was de beleidsdekkingsgraad van pensioenfonds Witteveen+Bos 114,4 % en lag daarmee onder het vereist eigen vermogen. Omdat er sprake is van een reservetekort was het fonds verplicht uiterlijk 1 april 2025 een herstelplan in te dienen bij DNB.

Het fonds heeft op 28 maart 2025 een herstelplan verstuurd naar DNB. De toezichthouder heeft het herstelplan formeel goedgekeurd. In het herstelplan heeft het fonds aangeven welke maatregelen worden ingezet om binnen 10 jaar het vereist eigen vermogen te behalen. Bij het opstellen van het herstelplan heeft het bestuur zich laten ondersteunen door een externe adviseur. De belangrijkste maatregel uit het herstelplan is:

✓ Geen of beperkte toeslagverlening tot het vereist eigen vermogen is bereikt.

In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken opgenomen. Een eventuele korting mag ineens of verspreid over maximaal 10 jaar worden verwerkt. Dit is vooralsnog niet van toepassing. Het herstelplan wordt periodiek geactualiseerd.

3.9 Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

In 2015 is de (lange termijn) risicohouding vastgelegd door ondergrenzen voor het pensioenresultaat te bepalen. Het verwachte pensioenresultaat wordt vervolgens elk jaar aan deze grenzen getoetst.

In 2015 zijn de ondergrenzen voor de mediaan en de relatieve afwijking vastgesteld op respectievelijk 60 % en 42 % vanuit de feitelijke financiële positie. Op basis van de meting per 1 januari 2023 bedraagt het resultaat 83,0 % respectievelijk 35,6 % waarmee de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets voldoen aan de vastgestelde ondergrenzen.

3.10 Beleggingen

Beleggingsmix

De strategisch na te streven portefeuillesamenstelling bestaat uit 68,5 % vastrentende waarden en 31,5 % aandelen en een strategische renteafdekking eind 2025 van circa 65 % op marktwaarde. De netto middelen die met name beschikbaar komen uit de premieafdrachten, worden in dezelfde verhouding 68,5 % / 31,5 % (vastrentende waarden/aandelen) ingezet. Daarbij geldt een bandbreedte van plus en min 10 % voor vastrentende waarden en een bandbreedte van plus of min 5 % voor aandelen.

De strategische beleggingsmix en de realisatie kunnen als volgt worden samengevat:

	Strategische allocatie	Feitelijke allocatie per 31 december 2025
	%	%
Vastrentende waarden	68,5	65,5
Aandelen	31,5	34,5

Beleggingsstijl

Het fonds voert waar mogelijk een passieve beleggingsstijl. Dat wil zeggen dat zal worden getracht een rendement te behalen gelijk aan de gekozen benchmark-indices. Dit geldt voor alle beleggingen behalve hypotheek.

Vermogensbeheerders

De beleggingen zijn ondergebracht bij beleggingsfondsen van de vermogensbeheerders Vanguard (staatsobligaties en aandelen) en Achmea (hypotheek).

Beleggingsrendement 2025

Het beleggingsrendement (na kosten) naar de verschillende beleggingscategorieën ziet er als volgt uit:

	Rendement	Benchmark
Vastrentende waarden		
- 20+	-12,09%	-12,31%
- Euro Gov	63,25%	0,66%
- Investment grade bonds	2,26%	2,29%
- Hypotheken	0,07%	-2,36%
Aandelen		
- Wereld	17,42%	18,32%
- Opkomende markten	10,04%	10,13%
Totaal (samengesteld)	3,27%	3,21%

Maatschappelijk verantwoord beleggen en stemgedrag

Het Pensioenfonds houdt bij het beleggen rekening met verantwoord beleggingsbeleid. Het gaat bij de beleggingskeuzes om een goed én verantwoord rendement. Daarom besteedt het Pensioenfonds waar nodig en mogelijk in het beleggingsbeleid aandacht aan ecologische, sociale en governance (ESG) onderwerpen. Het Pensioenfonds is van mening dat rekening houden met ESG-onderwerpen in het beleggingsproces op de langere termijn bijdraagt tot een beter rendement. Het bestuur zal hierbij gebruik maken van de dienstverlening van de uitbesteders.

Voor het verantwoord beleggen beleid hanteert het Pensioenfonds een internationaal geaccepteerd raamwerk voor verantwoord ondernemen, namelijk het Global Compact van de Verenigde Naties (UN Global Compact).

Het Pensioenfonds houdt geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van de Verordening (EU) 2019/2088 van 27 november 2019 betreffende informatieverstopping over duurzaamheid in de financiële dienstensector (SFDR). Het Pensioenfonds heeft begin 2024 dit opnieuw bekeken en heeft besloten om dit niet te wijzigen. Het Pensioenfonds classificeert zijn pensioenregeling niet als een duurzaam product dat ecologische of sociale kenmerken promoot, waarbij gedeeltelijk in duurzame producten wordt belegd. De pensioenregeling valt daarmee onder artikel 6 van de SFDR.

3.11 Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

In het boekjaar 2025 is het opbouwpercentage 1,738 %. Voor 2026 is het opbouwpercentage wederom 1,738 %.

De totale premiebijdrage voor 2025 bedraagt 27,6 %. In 2025 is de volledige 27,6 % aangewend voor de opbouw.

De kenmerken van de regeling per 1 januari 2024 zijn als volgt:

Onderwerp	Regeling
Pensioensysteem	Collectieve opbouwregeling met resultaatdeling
Toetredingsleeftijd	18 jaar.
Pensioenrichtleeftijd	De datum waarop de deelnemer de 67-jarige leeftijd bereikt.
Pensioensalaris	Het vaste jaarsalaris op basis van een voltijds dienstverband per 1 januari inclusief vakantietoeslag. Het pensioensalaris bedraagt maximaal EUR 137.800.
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Bij deeltijders wordt hierop het deeltijdpercentage verrekend.
Pensioendatum	De datum waarop de deelnemer de AOW-gerechtigde leeftijd of de 67-jarige leeftijd bereikt.
Franchise	De franchise bedraagt per 1 januari 2025 EUR 19.806. Per 1 januari van ieder volgend jaar wordt de franchise aangepast met de trendmatige verhoging zoals toegepast bij Witteveen+Bos.
Ouderdomspensioen	De hoogte van de opbouw wordt jaarlijks vastgesteld afhankelijk van de kostendekkendheid van de premie. In 2025 wordt 1,738% van de pensioengrondslag opgebouwd.
Partnerpensioen	Het partnerpensioen bedraagt 70% van het behaalbare ouderdomspensioen gerekend met een vast opbouwpercentage van 1,875% van de periode gerekend tussen pensioendatum en overlijdensdatum.
Tijdelijk partnerpensioen	Het tijdelijk partnerpensioen op risicobasis bedraagt een vast bedrag van EUR 10.500 plus 15% van het pensioensalaris. Bij deeltijders wordt hierop het deeltijdpercentage toegepast.
Keuzemogelijkheden uitruil	De pensioenregeling kent diverse uitruilmogelijkheden: <ul style="list-style-type: none"> - (gedeeltelijk) vervroegen pensioendatum - omzetten van partnerpensioen in ouderdomspensioen - omzetten van ouderdomspensioen in partnerpensioen - variabele pensioenuitkering
Wezenpensioen	14% van het ouderdomspensioen; verdubbeling vindt plaats indien de deelnemer geen partner had, of de partner overlijdt.
Premie	De premie bedraagt 27,6% van de pensioengrondslag. Hiervan is in 2025 27,6% beschikbaar voor opbouw.
Premievrijstelling bij	De premievrijstelling is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid in het kader van de WIA; mate ongeschiktheid <ul style="list-style-type: none"> - 0 - 80% arbeidsongeschikt => geen premievrijstelling - 80% of meer arbeidsongeschikt => 100% premievrijstelling - De pensioenopbouw wordt voortgezet tot aan de pensioendatum op basis van ongewijzigde pensioengrondslag op het moment van arbeidsongeschiktheid.
Arbeidsongeschiktheid	Afhankelijk van de financiële positie van het fonds kan het bestuur na advies van de actuaris besluiten tot het verhogen van de tot dan toe opgebouwde aanspraken Indien het fonds zich in een situatie van reserve- of dekkingstekort bevindt, stelt het fonds een herstelplan op. <ul style="list-style-type: none"> - Indien de sturingsmiddelen om het reservetekort naar verwachting binnen 10 jaar te herstellen onvoldoende zijn, is het fonds gerechtigd alle aanspraken en rechten te korten. De korting wordt uitgesmeerd over een periode van 10 jaar. De korting is het eerst jaar onvoorwaardelijk, de jaren daarna zijn voorwaardelijk en worden jaarlijks opnieuw getoetst. - Indien de sturingsmiddelen om het dekkingstekort naar verwachting binnen 5 jaar te herstellen onvoldoende zijn, is het fonds gerechtigd alle aanspraken en rechten te korten.

Samenstelling zuiver kostendekkende premie en feitelijke premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	13.628
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	2.603
3. Opslag voor de bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten	820
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	-
5. Zuiver kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	17.051
6. Bijdragen aan herstel van de dekkingsgraad	-
7. Feitelijke premie = 5 + 6	17.051

Samenstelling gedempte kostendekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	6.324
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	1.208
3. Opslag voor de bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten	820
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	5.669
5. Gedempte kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	14.021

Mutatieoverzicht deelnemers

	Actief	Slaper	Pensioen gerechtigd	Totaal
Stand per 1 januari 2025	1.318	1.041	227	2.586
Nieuwe deelnemers	251			251
Hertoetreding	1	-1		-
Ontslag	-98	98		-
Waardeoverdracht/afkoop	-7	-45	-1	-53
Ingang pensioen	-7	-17	31	7
Overlijden		-3	-1	-4
Expiratie			-1	-1
Overige oorzaken	-2		-4	-6
Stand 31 december 2025	1.456	1.073	251	2.780

Mutatieoverzicht Pensioengerechtigden

	OP	PP	WZP	Totaal
Stand per 1 januari 2025	174	47	6	227
Ingang pensioen	24	7		31
Overlijden	-3		2	-1
Waardeoverdracht/afkoop	-1			-1
Overig	-	-4	-1	-5
Stand 31 december 2025	194	50	7	251

3.12 Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

(* € 1.000)	2025	2024
Premieresultaat		
Premiebijdragen	15.236	13.421
Pensioenopbouw	-13.057	-10.645
Dekking voor premievrijstellingsrisico en directe kosten in premie	-955	-848
Risicokoopsom	-278	-253
Interestresultaat		
Directe beleggingsopbrengsten	722	688
Indirecte beleggingsopbrengsten	5.936	12.689
Kosten vermogensbeheer	165	125
Benodigde interest	-4.533	-5.900
Mutatie TV door reguliere wijziging RTS incl. driemaandmiddeling	44.370	-5.339
Overig resultaat		
Invaliditeit (IBNR)	171	-5
Resultaat op sterfte	281	171
Resultaat op langleven	-216	-59
Resultaat op kortleven	-548	76
Wijziging grondslagen	2.017	280
Toeslagverlening	-4.725	-2.346
Overige resultaten	-367	61
Saldo van baten en lasten	44.219	2.116

Kostendeekkende premie

(* € 1.000)	2025	2024
Zuiver kostendeekkende premie	17.051	14.217
Gedempte kostendeekkende premie	14.021	12.552
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	15.236	13.421

Op grond van bovenstaande tabel kan worden vastgesteld dat de ontvangen pensioenpremie hoger is dan de gedempte kostendeekkende premie, daarmee wordt aan de wettelijke eis van kostendeekkendheid voldaan.

Rol en bevindingen van de certificerend actuaaris De certificerend actuaaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het fonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW.

Aanbevelingen van de certificerend actuaaris

De certificerend actuaaris heeft een aantal zaken geconstateerd die hij graag onder de aandacht van het bestuur brengt. Hij heeft bij deze punten tevens de prioriteit aangegeven.

Hierbij is de volgende gedachtenlijn gevolgd:

- Hoog: geeft aan dat naar zijn mening de aanbeveling met voorrang zou moeten worden opgevolgd in verband met strijdigheid met de wetgeving, dan wel dat niet opvolging een substantieel risico voor het fonds kan inhouden;
- Gemiddeld: geeft aan dat naar zijn mening opvolging vereist is, maar niet noodzakelijk met voorrang;
- Laag: geeft aan dat opvolging niet vereist is, maar naar zijn mening wel gewenst.

Het betreft de volgende opmerkingen / aanbevelingen.

Grondslagen en uitgangspunten

- Verondersteld leeftijdsverschil tussen partners. De TV per jaareinde 2025 is vastgesteld door Appel. Per 1 januari 2026 is de pensioenadministratie, inclusief de vaststelling van de TV, ondergebracht bij DION. Op dit moment is niet duidelijk is of DION de opslag van 1% op de TV voor latent partnerpensioen - als onderdeel van de reservering voor het veronderstelde leeftijdsverschil tussen partners - kan implementeren in haar administratiepakket. Dit is echter wel een voorbehoud geweest bij de besluitvorming van het bestuur om de pensioenadministratie onder te brengen bij DION. Daarbij verdient het de aanbeveling om tijdig na te gaan of deze wijze van omgaan met het verondersteld leeftijdsverschil tussen partners voor DION ook werkbaar is in de nieuwe regeling onder de Wtp, bijvoorbeeld bij het invaren en bij het berekenen van en aan de persoonlijke pensioenvermogens onttrekken van de risicopremies voor partnerpensioen. Wij bevelen aan hier tijdig navraag naar te doen bij DION (*Prioriteit: hoog*).

Kostendekkende premie

- De opslag voor uitvoeringskosten in de kostendekkende premie is afgeleid van de gerealiseerde uitvoeringskosten exclusief de WTP kosten. Deze gewijzigde methodiek is in lijn met de ex ante vaststelling van de kostendekkende premie. De WTP kosten in het boekjaar komen daarmee in beginsel ten laste van het eigen vermogen van het fonds. Deze (gewijzigde) methodiek voor vaststelling van de opslag voor uitvoeringskosten in de kostendekkende premie is op dit moment nog niet vastgelegd in de ABTN van het fonds. Wij bevelen aan om dit op te nemen in de ABTN (*Prioriteit: laag*).

Prudent person

- Met het oog op de transitie naar WTP heeft het pensioenfonds in 2025 het beleggingsbeleid aangepast door de strategische renteafdekking te verhogen van 35% naar 65%, met als doel de volatiliteit van de dekkingsgraad en het invaarkapitaal richting het transitiemoment te beperken. Het fonds heeft deze beleidskeuze onderbouwd met een renterisicorapportage. Uit deze rapportage blijkt dat een strategische renteafdekking van 65% binnen de huidige samenstelling van de vastrentende portefeuille de maximaal haalbare verhoging vormt. Niettemin constateren wij, op grond van de *Q&A Derisking risicoprofiel voorafgaand aan moment van invaren* van DNB, dat de wijziging van de strategische renteafdekking niet expliciet is onderbouwd conform de voorgeschreven vereisten. De Q&A schrijft voor dat bij een wijziging van het risicoprofiel tot buiten de bandbreedtes van het strategisch beleggingsbeleid een hernieuwde toetsing van de lange termijn risicohouding van het pensioenfonds noodzakelijk is. Dit kan bijvoorbeeld ondervangen worden door middel van een Haalbaarheidstoets of ALM (light). De eerder door het fonds uitgevoerde toetsing aan de korte termijn risicohouding (i.e. het VEV) is naar onze mening onvoldoende. Wij bevelen aan de verhoging van de renteafdekking te onderbouwen conform de voorgeschreven vereisten (*Prioriteit: hoog*).
- Het fonds is voornemens op 1 januari 2027 in te varen naar een flexibele premiereregeling (FPR) in het nieuwe pensioenstelsel. Ten tijde van het invullen van de Prudent Person vragenlijst, had het fonds nog geen inzicht in de invulling van het nieuwe beleggingsbeleid onder Wtp. Noodzakelijke stappen ter voorbereiding op de transitie als het ontwikkelen en beoordelen van nieuwe investment cases, het uitvoeren van een (geactualiseerd) risicopreferentieonderzoek (RPO) en de daaropvolgende besluitvorming over de strategische beleggingsmix onder Wtp moesten op dat moment derhalve nog genomen worden. Wij bevelen het fonds aan om daarbij ook een plan op te stellen waarin per beleggingscategorie aandacht wordt besteed aan de financiële en niet-financiële risico's in aanloop naar en tijdens de transitie (*Prioriteit: hoog*).

Toeslagbeleid

- We hebben geconstateerd dat in het pensioenreglement 2026 de mogelijkheid tot het toekennen van extra indexatie is opgenomen. Hierbij wordt echter niet concreet gesproken over inhaalindexatie dan wel reparatie van kortingen en de volgorde van de inhaalindexatie waarin dit zou worden toegekend. We bevelen aan om dit in een volgende versie concreet op te nemen zodat dit consistent is met de Abtn en de uitvoeringsovereenkomst (*Prioriteit: laag*).

Aanbevelingen 2024

Tot slot merken we met betrekking tot de aanbevelingen van vorig jaar volledigheidshalve nog op dat het fonds inmiddels de reservering van het veronderstelde leeftijdsverschil heeft geactualiseerd en het toeslagbeleid in de Abtn, het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst inmiddels heeft aangevuld.

In opvolging van de prudent person aanbevelingen uit 2024 heeft het fonds een duidelijk tijdpad vastgesteld voor 2026, waarin het beleggingsbeleid onder Wtp en het transitiebeleggingsbeleidsplan formeel zullen worden vastgesteld. Tevens zullen de investment cases worden aangepast aan het Wtp kader en wordt een nieuw risico-preferentieonderzoek uitgevoerd, waarvan de uitkomsten kunnen doorwerken in het beleggingsbeleid. Hiermee wordt invulling gegeven aan de eerdere aanbevelingen om het Wtp beleggingskader en de ESG implementatie verder te concretiseren.

Opmerkingen

Het pensioenfonds is voornemens om per 1 januari 2027 de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten in te varen in het nieuwe pensioenstelsel. In relatie tot de voorgenomen transitie vragen wij aandacht voor de volgende onderwerpen:

- Toetsmoment 2
- Grondslagen en uitgangspunten
- Dekkingsgraad bij invaren
- Overgangsrecht nabestaandenpensioen
- MVEV
- Kostenvoorziening Deze onderwerpen zijn toegelicht in het certificeringsrapport.

Tot slot merken we op dat het pensioenfonds heeft aangegeven dat de aanbevelingen van vorig jaar opgevolgd zullen gaan worden in 2025 of op een later moment wanneer deze aan de orde komen (bijvoorbeeld bij vaststelling van het beleggingsbeleid onder WTP dan wel bij opstellen van het implementatieplan).

Oordeel

Het oordeel staat in paragraaf 5.1, de actuariële verklaring.

3.13 Risicoparagraaf

Het risicomanagement vormt een integraal onderdeel van de beleidscyclus van het fonds. Elk kwartaal worden de resultaten geëvalueerd en de risico's gemonitord. Hierbij wordt er onderscheid gemaakt tussen financiële risico's (zie verder in deze paragraaf) en algemene organisatorische risico's. De resultaten van de monitoring van de risico's worden verwerkt in het beleid van het fonds (o.a. in het jaarplan en het beleggingsplan).

Risico's en beheersing van risico's Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico, rendement en beheersing van de risico's en de evenwichtigheid daarvan in relatie tot de verschillende groepen binnen het pensioenfonds. Daarbij heeft het bestuur bovendien grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd aan de omvang van de risico's.

In 2019 is een volgende stap gezet met de professionele inrichting van het integraal risicomanagement. Het integraal risicomanagement moet borgen dat de doelstellingen van het pensioenfonds behaald worden en dat risico's afgedekt worden door voldoende beheersmaatregelen. Het beleid is vastgelegd in de ABtN van het fonds. Per risicosoort is de risicobereidheid (appetite) vastgelegd in de IRM-rapportage. Op een schaal van 1 (laag risico) tot 5 (zeer hoog risico) voor impact heeft het bestuur een maximale appetite 3 bepaald. Deze gemiddelde risicohouding wordt gezien als gebalanceerd en gekenmerkt door een verwachte extra opbrengst waarbij gedeeltelijk (financiële) middelen worden ingezet om het risico te beheersen (bijvoorbeeld afdekking van renterisico) met als doel om in een goed pensioen te kunnen voorzien conform de missie en visie van het pensioenfonds.

In het jaar 2025 hebben zich geen relevante wijzigingen voorgedaan die effect hebben gehad op het risico. Het bestuur zal in 2026 de Eigen Risico Beoordeling (ERB) actualiseren tegen de achtergrond van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

De risicogrenzen voor de verschillende risicogebieden ultimo 2025 zijn in onderstaande tabel aangegeven. Een uitgebreidere toelichting op de risico's en feitelijke omstandigheden per 31 december 2025 is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Risico	Risicogrens	31 december 2025	31 december 2024
S1 Renterisico	Renteafdekking van 35% op marktrente.	Conform beleid door middel van obligaties en hypotheke.	Conform beleid door middel van obligaties en hypotheke.
S2 Risico zakelijke waarden	Strategische beleggingsmix en gedifferentieerde bandbreedtes.	Conform de beleggingsmix.	Conform de beleggingsmix.
S3 Valutarisico	Beleggingen in vastrentende waarden luiden in euro's. Beleggingen in aandelen worden gehedged naar de euro, m.u.v. emerging markets.	Conform beleid.	Conform beleid.
S4 Grondstoffenrisico	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
S5 Kredietrisico	Fondsen in vastrentende waarden dienen minimaal een investment grade kredietkwaliteit te hebben.	Alle leningen in de fondsen hebben tenminste een investment grade kredietkwaliteit.	Alle leningen in de fondsen hebben tenminste een investment grade kredietkwaliteit.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van langlevensrisico door toepassing actuele informatie over overlevingskansen.	AG Prognosetafel 2024 met fondsspecifieke ervaringssterfte toegepast.	AG Prognosetafel 2024 met fondsspecifieke ervaringssterfte toegepast.

Risico	Risicogrens	31 december 2025	31 december 2024
S7 Liquiditeitsrisico	Geen liquiditeitsrisico's.	De meeste beleggingen zijn zeer liquide en/of liquide beleggingsfondsen. Het pensioenfonds is zeer jong en illiquiditeit speelt geen grote rol. Er is ook geen liquiditeit nodig gezien er geen directe derivaten in de portefeuille zitten (geen onderpand benodigd).	De meeste beleggingen zijn zeer liquide en/of liquide beleggingsfondsen. Het pensioenfonds is zeer jong en illiquiditeit speelt geen grote rol. Er is ook geen liquiditeit nodig gezien er geen directe derivaten in de portefeuille zitten (geen onderpand benodigd).
S8 Concentratierisico	Beperkte concentratierisico's.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.
S9 Operationeel risico	Geen operationele risico's.	Contracten en servicelevel agreements met uitvoerder en indien nodig bij vermogensbeheerder ingericht. Geen operationele risico's.	Contracten en servicelevel agreements met uitvoerder en indien nodig bij vermogensbeheerder ingericht. Geen operationele risico's.

ICT-risico

In 2022 is het ICT-beleid, waarin ICT eisen en voorwaarden zijn opgenomen voor uitbestede diensten, geactualiseerd. Voor met name de pensioenadministratie is bepaald dat de uitvoeringsorganisatie aan kwaliteitseisen moet voldoen en dat ook eenmaal per jaar met een externe audit moet aantonen.

Uitbestedingsrisico

In het uitbestedingsbeleid is bepaald op welke wijze uitbestedingen worden aangevraagd en beoordeeld.

Daarnaast is vastgelegd dat de leveranciers o.a. een integriteits- en gedragscode hebben en deze ook overleggen. Daarnaast is vastgelegd dat uitbestede diensten regelmatig (voor de belangrijkste uitbestedingspartners eenmaal per jaar) worden geëvalueerd conform een daarvoor vastgesteld vast stramien. De evaluaties worden schriftelijk vastgelegd. Het uitbestedingsbeleid is in 2022 geactualiseerd.

Juridisch en compliance risico

Het juridisch en compliance risico is met name gelegen in het niet naleven van wet- en regelgeving door het pensioenfonds. Wet- en regelgeving is aan verandering onderhevig en daar speelt het bestuur op in. De verschillende adviseurs en de directeur van het pensioenbureau ondersteunen het bestuur bij het bijhouden van wetgeving en de implementatie daarvan. Daarnaast worden in de bestuursvergaderingen regelmatig experts uitgenodigd om specifieke nieuwe wetgevingen te bespreken. Eenmaal per jaar zal de onafhankelijk compliance officer een oordeel geven over de wijze van naleving van wet- en regelgeving.

Operationeel risico, inclusief frauderisico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op

gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Om het frauderisico bij betalingen te mitigeren is een betalingsprocedure en een notitie bankbevoegdheden vastgelegd en in gebruik. Hierbij is er een functiescheiding tussen het klaarzetten van betalingen en het goedkeuren van betalingen. Ook is sprake van een vier ogen principe omdat voor het goedkeuren van betalingen het akkoord van twee hiervoor door de bank gemachtigde bestuursleden is vereist. De pensioenuitvoeringsorganisatie doet geen betalingen namens het pensioenfonds.

Om het frauderisico bij beleggingstransacties te mitigeren is een procedure aankoop en verkoop vastgelegd en in gebruik. De beleggingsadviescommissie maakt een voorstel voor aankoop en verkoop conform

het door het bestuur vastgelegde beleggingsbeleid. Als dit voorstel niet overeenkomstig het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid is, wordt het als beleggingsvoorstel aan het bestuur ter goedkeuring voorgelegd. Op basis van het voorstel voor aankoop en verkoop van de beleggingsadviescommissie maakt de directeur pensioenbureau de opdrachten voor aankoop en verkoop. Vervolgens laat de directeur pensioenbureau de opdrachten ondertekenen door twee hiervoor door de vermogensbeheerders gemachtigde bestuursleden. De directeur pensioenbureau verstuurt de opdrachten voor aankoop en verkoop aan de vermogensbeheerders. Voor de betalingen aan de vermogensbeheerders voor aankopen geldt de bovengenoemde betalingsprocedure.

On het risico met betrekking tot frauduleus gedrag (relatiegeschenken, uitnodigingen, belangenverstrengeling en nevenfuncties) te mitigeren is een gedragscode vastgelegd en in gebruik. De compliance officer ziet toe op naleving van de gedragscode. Ook is er een klokkenluiders- en incidentenregeling waarin fraude als zwaar incident of zware misstand is gekwalificeerd en waarin is beschreven hoe incidenten, misstanden en ongewenst gedrag kunnen worden gemeld.

Om het frauderisico met betrekking tot de selectie van uitbestedingspartners te mitigeren is in het uitbestedingsbeleid opgenomen dat bij de selectie van uitbestedingspartners op basis van een risicoanalyse wordt beoordeeld dat ten minste wordt voldaan aan voldoende onafhankelijkheid en een adequate functiescheiding.

Beleggingsrisico's

In het jaar 2025 hebben zich geen relevante wijzigingen voorgedaan die effect hebben gehad op het beleggingsrisico.

Actuariële risico's

Een belangrijk element van het verzekeringstechnisch risico is het langlevensrisico. Het langlevensrisico houdt in dat het fonds langer uitkeringen moet verstrekken dan in de veronderstellingen bij de bepaling van de technische voorzieningen rekening is gehouden. De inschatting van de (toekomstige) levensverwachting gebeurt door toepassing van recente prognosetafels zoals deze worden gepubliceerd door het Actuariële Genootschap. Op basis van individueel inkomen en beroepssector wordt een fondsspecifieke correctiefactor toegepast. Jaarlijks wordt aan de hand van de actuariële resultaten op lang- en kortleven geëvalueerd of de sterftegrondslagen nog prudent zijn. Uit de toetsing van de sterftegrondslagen aan de hand van de gerealiseerde sterfteresultaten van de afgelopen vijf boekjaren is gebleken dat de gehanteerde sterftegrondslagen passend zijn voor de waargenomen sterfte bij het pensioenfonds.

Renterisico

Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de marktrente omdat de omvang en duratie van de beleggingen niet gelijk zijn aan de omvang en duratie van de verplichtingen. De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Hiermee kan de rentegevoeligheid worden gemeten. Een hoge duratie betekent dat de dekkingsgraad van het fonds meer gevoelig is voor ontwikkelingen in de marktrente, zowel naar boven als naar beneden.

Het beleid van het fonds is erop gericht om de 'duratiemismatch' te verkleinen door het renterisico voor 35 % op marktrente af te dekken. Dit betekent dat het fonds in principe voor 35 % bescherming heeft tegen rentedaling. Bij de bepaling van het beleggingsbeleid weegt het bestuur zorgvuldig de voordelen van meer

duratiematching (meer zekerheid voor de dekkingsgraad) en nadelen van meer duratiematching (minder rendement, minder afdekking inflatierisico, kosten) af ten opzichte van alternatieve strategieën. Het percentage van 35 % renteafdekking is opnieuw vastgesteld in de laatste ALM-studie. Vanwege de gekozen afdekking betekent dit voor de dekkingsgraad dat deze zal meebewegen als de marktrente omhoog of omlaag gaat.

Het bestuur heeft in november 2025 besloten – in het licht van de geplande invaardatum van 1 januari 2027 – om de renteafdekking te verhogen van 35 % strategisch (-5 % / + 10 %) naar 65 % strategisch (+/- 10 %).

3.14 Toekomstparagraaf

Toekomstbestendigheid

Het bestuur van het fonds heeft in het afgelopen jaren nagedacht over de toekomstbestendigheid van het fonds. Hierbij zijn onder meer de kostenstructuur, premieruimte en aard en ontwikkeling van het deelnemersbestand betrokken. Naast het identificeren van alternatieven voor de uitvoering van de pensioenregeling heeft het bestuur ook een kwetsbaarheidsanalyse opgesteld. De uitkomsten van deze verkenning en de uitkomsten van de ontwikkelingen in de wet- en regelgeving (Pensioendialoog) zullen meegenomen worden in de te varen koers voor de toekomst.

Sinds de Wet Toekomst Pensioen is goedgekeurd, werken we binnen W+B (sociale partners) en het pensioenfonds W+B samen om de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel vorm te geven. Daarbij gaat het in hoofdzaak om de nieuwe regeling en de wijze van invaren. We werken daarbij intensief samen met adviserende partijen en onze PUO. Het traject naar de overgang is een extra belasting voor de sociale partners, ons pensioenbureau, het DB en het bestuur. In dat kader is tot op heden het uitgangspunt (ook afgestemd met de werkgever) dat we geen wijzigingen aanbrengen in de constellatie, dus het uitgangspunt dat het pensioenfonds Witteveen+Bos de uitvoerende partij blijft voor Witteveen+Bos. Deze situatie blijft in stand tot drie jaar na de overgang naar het nieuwe stelsel, dat is tot op heden het uitgangspunt.

Herstelplan 2025

Omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2025 (132,4 %) hoger is dan het vereist eigen vermogen is er geen sprake meer van een reservetekort.

Deventer, 9 juni 2026

Het Bestuur,

J.N. de Koning, voorzitter
N.S. Schoen, secretaris
I.J.M. de Beer
S. Delfgaauw
L.F.C. Steens
P. de Jong
S. Vulink

3.15 Verslag van de visitatiecommissie

Het intern toezicht van het Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos (het fonds) wordt vormgegeven door een Visitatiecommissie (VC) die toezicht houdt op het beleid van het bestuur, de algemene gang van zaken, de risicobeheersing en de evenwichtige afweging van de verschillende belangen door het bestuur. Dit verslag van de VC betreft de periode oktober 2024 t/m september 2025. Ontwikkelingen tussen september en de datum van het voorliggende concept rapport worden waar relevant wel meegenomen in dit rapport.

Algemeen

Het bestuur is in control over organisatie en het functioneren van het fonds. De uitvoering van de regeling verloopt zonder problemen en keuzes worden zorgvuldig afgewogen. De overgang naar een nieuwe regeling onder de WTP en de overgang naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie vraagt veel van het bestuur. De werkdruk is hoog en dat zal ook in het komend jaar zo zijn.

Governance

In 2025 zijn 3 bestuursleden herbenoemd waarvan de 2 leden die het dagelijks bestuur vormen voor een 4^e termijn zijn benoemd. De VC ziet dat hier aandacht voor is. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn niet voor alle gremia en rollen eenduidig vastgelegd in reglementen. In de verschillende werkgroepen en overleggen over het WTP project heeft een aantal mensen meerdere rollen. Betrokkenen zijn zich daar goed van bewust.

Belangenafweging

De VC vindt dat het bestuur aantoonbaar en zorgvuldig de belangen van de belanghebbenden evenwichtig afweegt.

Financiële opzet

De financiële opzet is in de verslagperiode niet gewijzigd maar zal in de komende periode moeten worden aangepast aan de komende wijzigingen. In 2025 zijn de ABTN en verschillende beleidsdocumenten herzien en bijgewerkt.

Vermogensbeheer

Het fonds belegt passief in indexfondsen en een hypotheekfonds. Het renterisico wordt voor 35% afgedekt. Daarnaast kent het fonds een beleid met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit beleid is gebaseerd op de wensen van de deelnemers en die van de sociale partners. Het bestuur kiest ervoor te beleggen in die fondsen die het dichtst bij het gewenste beleid passen. Het fonds is gestart met een ESG risico analyse ter aanvulling op het duurzaamheidsbeleid. Het bestuur bekijkt of de renteafdekking moet worden verhoogd in het kader van het invaren in de WTP.

Risicomanagement

Het crisisplan in de ABTN behandelt de financiële risico's. In oktober 2025 is een business continuïteitsplan ingevoerd dat ook de niet-financiële risico's afdekt. De overgang naar uitvoerder DION Pensioen Services brengt ook risico's met zich mee. Het bestuur is zich hier van bewust. In het 4^e kwartaal zal een nieuwe Eigen Risico Beoordeling worden opgesteld. Het datakwaliteitsonderzoek is nagenoeg afgerond en de implementatie van de DORA wetgeving is voortvarend opgepakt. De 3^e lijn van controle functioneert niet. De positie van compliance officer is vacant. Een sleutelfunctiehouder internal audit is aangesteld en enkele onderzoeken zijn opgestart maar er zijn nog geen bevindingen gerapporteerd.

Uitbesteding

Met ingang van 2026 zal de uitvoering van de regeling worden uitbesteed aan DION Pensioen Services. Het proces om te komen tot een overeenkomst met een andere uitvoerder is goed verlopen.

Communicatie

Het fonds heeft afgelopen jaar wederom een goede ontwikkeling doorgemaakt op het gebied van communicatie en een volgende professionaliseringsslag doorgevoerd. Het fonds besteedt veel aandacht

aan het begeleiden van haar deelnemers bij het maken van keuzes. Deelnemers kunnen zowel digitaal als persoonlijk ondersteuning krijgen bij het in kaart brengen van hun financiële situatie en het maken van keuzes over hun pensioen. De VC vraagt aandacht voor het maken van duidelijke afspraken met de nieuwe uitvoeringsorganisatie over de inrichting en uitvoering van de (wettelijke verplichte) communicatie en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de open norm keuzebegeleiding.

WTP project

De transitie naar de nieuwe FRP regeling loopt conform schema, maar de overgang naar een nieuwe PUO zal extra druk leggen op de organisatie. Er is onduidelijkheid over de noodzaak om al dan niet een nieuw RPO uit te voeren voor de overgang op de nieuwe pensioenregeling. Er loopt een discussie met de gepensioneerden over de verdeling van het vermogen. Beide punten zijn key voor de voortgang van het project.

De visitatiecommissie

J.G. Oostdam
Zelfstandig adviseur

Mw. C.A.P. Kuiper
Zelfstandig adviseur

A. Wouters
Zelfstandig adviseur

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft geconcludeerd dat bovenstaande (en overige) aanbevelingen van de visitatiecommissie van grote waarde zijn en in het algemeen praktisch van aard zijn. Het bestuur heeft het voornemen om in 2026 invulling te gaan geven aan de aanbevelingen.

3.16 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Wat is het Verantwoordingsorgaan?

De Pensioenwet (artikel 33) vraagt de pensioenuitvoerder om zijn organisatie zodanig in te richten dat goed bestuur is gewaarborgd, onder andere door verantwoording af te leggen aan de aanspraak- en pensioengerechtigden en aan de werkgever. Hiertoe dient een Verantwoordingsorgaan (VO) te worden ingesteld (artikel 115) waarin deze belanghebbenden zijn vertegenwoordigd. Het VO heeft per 1 juli 2014 de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO heeft daarnaast een adviesrecht over bijvoorbeeld het beleid inzake beloningen, het communicatie- en voorlichtingsbeleid, het wijzigen van de uitvoeringsovereenkomst of de hoogte van de premiecomponenten.

Wie maken deel uit van het Verantwoordingsorgaan?

Het VO bestaat uit drie personen die respectievelijk de actieve deelnemers, de gepensioneerden en de werkgever vertegenwoordigen. De vertegenwoordigers van de actieve deelnemers en van de gepensioneerden worden (her)benoemd door de Algemene Vergadering van Deelnemers (AVD), de vertegenwoordiger van de werkgever wordt aangewezen door de directie van Witteveen+Bos.

Gedurende het jaar 2025 bestond het VO uit:

- de heer S.C. van der Biezen, werkgeverslid sinds 2016, voorzitter;
- de heer M.L. Aalberts (benoemd 16 juni 2020) namens de actieve deelnemers;
- de heer J.H.J.M. van der Graaf (benoemd 16 juni 2020) namens de gepensioneerden.

Het VO houdt haar deskundigheidsniveau op orde door het volgen van opleidingen of door het deelnemen aan symposia. In 2025 heeft het VO bijvoorbeeld deelgenomen aan enkele webinars van de Pensioenfederatie over de rol van het VO in relatie tot de pensioentransitie.

Waarop baseert het VO haar bevindingen over het jaar 2025?

Het VO baseert haar bevindingen over het jaar 2025 op diverse reguliere en tussentijdse contactmomenten met het DB, waaronder:

- regulier overleg met het dagelijks bestuur (DB) op 3 juni en 4 november 2025;
- diverse overleggen met het DB in het kader van de pensioentransitie, hetzij via deelname aan overleggen van de stuurgroep-WTP (4 november en 9 december 2025) hetzij apart met het DB (16 september 2025).

Het VO sprak de Visitatiecommissie (VC) op 30 september 2025. Daarnaast baseert het VO zich op diverse stukken die het VO heeft ontvangen en die beschikbaar zijn gesteld in het digitale archief van het VO. Op 12 maart en op 23 september besprak het VO intern de ontwikkelingen binnen het fonds en mogelijke aandachtspunten voor het bestuur. Het VO was ook aanwezig bij de Algemene Vergadering van Deelnemers (AVD) van 1 juli 2025.

Waar heeft het VO in 2025 over geadviseerd?

Onderbouwing risicohouding

In mei 2025 heeft het VO een positief advies gegeven over het voorgenomen besluit van het fondsbestuur om de onderbouwing van de risicohouding (van deelnemers) vast te stellen. Door middel van deze onderbouwing beargumenteert het fondsbestuur dat het in 2021 uitgevoerde risico-preferentieonderzoek een goede basis is voor de default lifecycle die binnen de nieuwe pensioenregeling zal worden aangeboden.

Evenwichtigheidskader

In juli 2025 heeft het VO geadviseerd over het voorgenomen besluit van het fondsbestuur om het evenwichtigheidskader vast te stellen. Het evenwichtigheidskader is - als verplicht onderdeel van het implementatieplan - opgesteld door het fonds. Het is gebaseerd op gesprekken binnen de stuurgroep-WTP over evenwichtigheid, waarbij het evenwichtigheidskader dit probeert samen te vatten in objectieve, kwantitatieve maatstaven, bandbreedtes en het relatieve gewicht per maatstaf. Het VO heeft positief over het

evenwichtigheidskader geadviseerd, aangezien het zorgvuldig was opgesteld en door DNB werd vereist, maar wel met de kanttekening dat evenwichtigheid niet uitsluitend op basis van dit kader kan worden vastgesteld.

Welke overige onderwerpen zijn in 2025 van belang geweest voor het VO?

De overstap naar een ander administratiekantoor: van Appel naar Dion

In 2025 besloot het fonds over te stappen naar een ander administratiekantoor: van Appel naar Dion. Alhoewel dit met extra kosten en herziening van de planning gepaard is gegaan, stond het VO volledig achter dit besluit. De wijze waarop Appel de flexibele premiereregeling (FPR) en daarmee ook de nieuwe pensioenregeling van WBRi zou gaan administreren, zou resulteren in fors hogere uitvoeringskosten. Bovendien was DNB nog niet akkoord met die uitvoeringswijze. Daardoor stond Appel hoog in de WTP-ricomatrix van het fonds. Met Appel zijn goede afspraken gemaakt over de overdracht naar Dion en Appel heeft zich daarin constructief opgesteld.

Het WTP proces

De voorbereidingen voor de overstap naar de nieuwe pensioenwet lagen in 2025 in belangrijke mate bij het fondsbestuur, in de vorm van het opstellen van het implementatieplan. Het VO is in 2025 nog niet formeel aan zet geweest maar de leden van het VO werden wel geïnformeerd over deze voorbereidingen en hebben hierover ook vragen aan het fondsbestuur kunnen stellen. Vanaf medio 2025 heeft het VO de vergaderingen van de stuurgroep bijgewoond wat heeft bijgedragen aan het eerstehands informatieniveau van het VO.

Omdat de gepensioneerden het op onderdelen nog niet met het transitieplan (opgeleverd eind 2024 door sociale partners) eens waren, heeft het VO in 2025 extra aandacht gevraagd voor goede gesprekken tussen belanghebbenden, als basis voor een breed gedragen implementatieplan. Het VO heeft grote waardering voor ieders inzet bij deze gesprekken. De open en nieuwsgierige houding van alle belanghebbenden heeft bijgedragen aan een gedragen implementatieplan.

Het WTP proces en met name het opstellen van een implementatieplan met alle bijbehorende stukken vroeg in 2025 veel van het fondsbestuur. Daarnaast vroegen ook het reguliere jaarwerk en (nieuwe) eisen van toezichthouders om aandacht. Het VO heeft veel waardering voor de inzet van bestuursleden. Het VO heeft er wel bij het bestuur op aangedrongen om tijdig over eventuele knelpunten te communiceren.

Financiële zaken, risicobeheersing

Het VO heeft in 2025 ook aandacht gevraagd voor de financiën van het fonds met als om na te gaan of het bestuur voldoende in control was op de financiële aspecten en voldoende anticipeerde op toegenomen economische onzekerheden. Gezien de naderende overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (gepland 1 januari 2027) heeft het bestuur op 18 november 2025 besloten om de strategische renteafdekking te verhogen naar 65% (was 35%) om de beweeglijkheid van de dekkingsgraad te verlagen. Het VO vindt dit een verstandig besluit.

Daarnaast is gesproken over de invulling van de functies van sleutelfunctionaris-financiën en compliance officer. Voor deze functies worden sinds jaar en dag materie-deskundigen beschikbaar gesteld door WBRi echter hier gaat soms wat tijd overheen. De VC wijst op mogelijke risico's die hieruit voortvloeien en ook het VO adviseert het fonds om meer structurele afspraken te maken met WBRi over de invulling van deze functies.

Communicatie

Het VO heeft de afgelopen jaren het belang van doelgroepgerichte communicatie over pensioen en over de pensioentransitie benadrukt. In 2025 heeft het bestuur op dit vlak goede stappen gezet. Naast reguliere communicatie via nieuwsbrieven en via de website van het fonds vonden in februari 2025 ook enkele 'roadshows' plaats voor gemengd publiek (vooral actieven en gepensioneerden). Deze bijeenkomsten waren door het fonds samen met de sociale partners voorbereid met ondersteuning van een externe deskundige op vlak van pensioencommunicatie. Naar de waarneming van het VO zijn deze bijeenkomsten positief ontvangen.

Wat zijn de bevindingen van het VO over 2025?

Er is door het fonds in 2025 (en ook in 2026) veel werk verzet om te komen tot een WTP-implementatieplan (op 31 maart 2026 ingediend bij DNB). Daarnaast is de overstap naar Dion voorbereid en is ook aandacht gegeven aan de reguliere werkzaamheden. Het VO waardeert ieders inzet om dit alles zorgvuldig en evenwichtig uit

te voeren. In het bijzonder waardeert het VO de stappen die het fonds in 2025 heeft gezet op het vlak van doelgroepgerichte communicatie.

Het VO is door het bestuur op transparante en volledige wijze geïnformeerd over het gevoerde beleid in 2025 en kan zich daarin vinden. Het VO stemt in met het Jaarbericht en met de Jaarrekening 2025 van het fonds.

Namens het Verantwoordingsorgaan,

S.C. van der Biezen

Voorzitter Verantwoordingsorgaan

Reactie van het bestuur

Het bestuur van het Pensioenfonds kan instemmen met de bevindingen van het verantwoordingsorgaan.

4 JAARREKENING

4.1 Balans per 31 december 2025

(Na bestemming van het saldo van baten en lasten)

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2025	31 december 2024
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Aandelen		77.472	71.133
Vastrentende waarden		145.283	135.145
		<u>222.755</u>	<u>206.278</u>
Vorderingen en overlopende activa	2		
Premies		3.759	3.455
Verzekeringsmaatschappijen		160	-
Overige vorderingen en overlopende activa		191	184
		<u>4.110</u>	<u>3.639</u>
Overige activa	3		
Liquide middelen		1.142	752
		<u>1.142</u>	<u>752</u>
Totaal activa		228.007	210.669
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	4		
Risicoreserve		27.123	35.108
Algemene reserve		43.583	-8.621
		<u>70.706</u>	<u>26.487</u>
Technische voorzieningen	5		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		151.611	177.818
Voorziening operationele kosten		5.137	6.032
		<u>156.748</u>	<u>183.850</u>
Overige schulden en overlopende passiva	6		
		553	332
		<u>553</u>	<u>332</u>
Totaal passiva		228.007	210.669

4.2 Staat van baten en lasten over 2025

(* € 1.000)	Ref.	2025	2024
BATEN			
Premiebijdragen van werkgever en werknemers	7	15.236	13.421
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	8	6.823	13.502
Overige baten		258	1
		<u>22.317</u>	<u>26.924</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	9	-3.349	-3.004
Pensioenuitvoeringskosten	10	-1.386	-976
Mutatie technische voorzieningen	5		
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		26.207	-19.557
Mutatie voorziening operationele kosten		895	-667
		<u>27.102</u>	<u>-20.224</u>
Saldo herverzekering	11	3	-82
Saldo overdracht van rechten	12	-468	-523
Overige lasten	13	-	-
		<u>21.902</u>	<u>-24.809</u>
Saldo van baten en lasten		44.219	2.115

4.3 Bestemming van het saldo van baten en lasten

(* € 1.000)	2025	2024
Risicoreserve	-7.985	2.783
Algemene reserve	52.204	-668
	<hr/> 44.219	<hr/> 2.115

4.4 Kasstroomoverzicht over 2025

(* € 1.000)	2025	2024
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	14.931	12.860
Ontvangen waardeoverdrachten	167	107
Betaalde pensioenuitkeringen	-3.340	-2.998
Betaalde waardeoverdrachten	-635	-630
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	-	624
Betaalde premies herverzekering	-157	-135
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.092	-988
Overige	178	143
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	10.052	8.983
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	6.272	1.569
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	714	679
Aankopen beleggingen	-16.814	-11.176
Betaalde kosten van vermogensbeheer	166	125
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-9.662	-8.803
Mutatie liquide middelen	390	180
Verloop liquide middelen		
Stand 1 januari	752	572
Stand 31 december	1.142	752
Mutatie liquide middelen	390	180

4.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2025

4.5.1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos ('het fonds'), statutair gevestigd te Deventer, is opgericht op 18 december 1975. De laatste statutenwijziging was op 1 juli 2014. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41244136.

Het doel van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling voor Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs b.v.

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Overeenstemmingsverklaring De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Het bestuur heeft op 9 juni 2026 de jaarrekening opgemaakt.

4.5.2 Grondslagen voor de waardering

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

De Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het fonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in paragraaf 'stelselwijzigingen' alsmede de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf 'schattingwijzigingen'.

Stelselwijziging voorziening operationele kosten

Vanaf 1 januari 2025 verlangt RJ 610 dat de voorziening operationele kosten separaat wordt gepresenteerd in de balans van het pensioenfonds. Voor boekjaren tot aan deze datum werd een opslag aangehouden in de voorziening pensioenverplichtingen voor de verwachte uitgaande kasstromen die voortvloeien uit de tot de op balansdatum opgebouwde pensioenverplichtingen. Door de herziening van RJ 610 Pensioenfondsen wordt de voorziening operationele kosten nu separaat in het hoofdoorzicht gepresenteerd. De stelselwijziging is retrospectief verwerkt vanaf 1 januari 2024. De stelselwijziging is verwerkt door de in de voorziening pensioenverplichtingen aangehouden opslag voor uitvoeringskosten separaat in het hoofdoorzicht weer te geven. De totale omvang van de verplichting richting deelnemers is niet gewijzigd als gevolg van de

stelselwijziging. Het doorvoeren van de stelselwijziging heeft hiermee geen invloed gehad op de omvang van het eigen vermogen en het saldo van baten en lasten.

Hieronder een overzicht met de bedragen van 2024, vóór en na aanpassing van de vergelijkende cijfers.

2024	Vóór aanpassing	Na aanpassing	Verschil
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	183.850	177.818	-6.032
Voorziening operationele kosten	-	6.032	6.032
Totaal	183.850	183.850	-
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	20.224	19.557	-667
Mutatie voorziening operationele kosten	-	667	667
Totaal	20.224	20.224	-

Schattingswijzigingen

De actuariële grondslagen 2025 zijn gelijk aan de actuariële grondslagen 2024, behoudens de ervaringssterfte en het leeftijdsverschil tussen man en vrouw. De aanpassing van de ervaringssterfte en de reservering voor het veronderstelde leeftijdsverschil man en vrouw heeft geleid tot een daling van de technische voorzieningen met respectievelijk EUR 832k en EUR 1.185k.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het fonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Het fonds heeft ultimo 2025 beleggingen in de volgende vreemde valuta:

	2025	2024
USD	€ 0,8511	€ 0,9626
HKD	€ 0,1093	€ 0,1239
TWD	€ 0,0272	€ 0,0295
KRW	€ 0,0006	€ 0,0007
INR	€ 0,0095	€ 0,0112

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van participaties in beleggingsfondsen is bepaald door de uitgevende instelling.

Vastrentende waarden: staatsobligaties

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van participaties in beleggingsfondsen is door de uitgevende instelling bepaald op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Vastrentende waarden: hypotheke

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van participaties in het hypothekefonds is door de uitgevende instelling bepaald op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen. Bepaling van de contante waarde vindt plaats met behulp van een rentecurve, waarbij rekening wordt gehouden met een kredietopslag, die afhankelijk is van de gemiddelde hypotheektarieven in de markt gecorrigeerd voor het offerterisico.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Risicoreserve

De risicoreserve wordt aangehouden als buffer voor neerwaartse koersfluctuaties van beleggingen. De omvang van deze reserve is gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen aan de hand van de standaardtoets van DNB.

*Technische voorzieningen***Voorziening pensioenverplichtingen**

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt conform de fondsgrondslagen gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De actuariële grondslagen 2025 zijn gelijk aan de actuariële grondslagen 2024, behoudens de ervaringssterfte en het leeftijdsverschil tussen man en vrouw.

- De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van onderstaande actuariële grondslagen en veronderstellingen: Sterfte:
 - 2024 : Volgens de Prognosetafel AG2024 (zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap).
 - 2025 : Volgens de Prognosetafel AG2024 (zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap).
- Ervaringssterfte:
 - 2024 : Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van een fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2022 ervaringssterftemodel.
 - 2025 : Er wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door toepassing van een fondsspecifieke ervaringssterfte gebaseerd op het Willis Towers Watson 2024 ervaringssterftemodel.
- Interest: Conform de rentetermijnstructuur per 31 december 2025 zoals gepubliceerd door DNB.
- Partnerfrequenties:
 - 2024: Voor de partnerfrequenties wordt uitgegaan van de frequenties op basis van CBS-data uit 2024, waarbij de partnerfrequentie op de pensioenleeftijd op één gesteld wordt. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.
 - 2025: Voor de partnerfrequenties wordt uitgegaan van de frequenties op basis van CBS-data uit 2024, waarbij de partnerfrequentie op de pensioenleeftijd op één gesteld wordt. Na de pensioendatum wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.
- Leeftijdsverschil tussen man en vrouw (man ouder dan vrouw):
 - 2024: 3 jaar.
 - 2025: 2 jaar, en daarbij een opslag van 1% op latent partnerpensioen.
- Wezenopslag: Ter dekking van het risico voor wezenpensioen geldt een opslag van 2 % op het latente partnerpensioen van (gewezen) deelnemers jonger dan 67 jaar.
- Kosten: Voor toekomstige uitvoeringskosten wordt een voorziening gehanteerd ter grootte van 3,4 % van de netto TV (2024: 3,4 %).

Overige schulden en overlopende passiva

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4.5.3 Grondslagen voor de resultaatbepaling*Algemeen*

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde

waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtsreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen van werkgever en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

De premiebatens in het boekjaar zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgever.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en –lasten, dividenden, huuroopbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar (2025: 2,330% / 2024: 3,439%).

Onttrekking voor de pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 3,4 % (2024: 3,4 %) van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3,4 % (2024: 3,4 %) van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdacht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op de aanpassing van de sterftetafels. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de grondslagen inzake schattingswijzigingen.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Premies herverzekering

De risico's voortvloeiend uit weduwen- en wezentoezeggingen zijn tot en met 31 december 2022 herverzekerd bij Zwitserleven, te Alkmaar. Vanaf 1 januari 2023 tot en met 31 december 2027 zijn deze risico's herverzekerd bij elipsLife te Hoofddorp.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.5.4 Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.5.5 Toelichting op de balans**Beleggingen voor risico van het pensioenfonds (1)**

Aandelen	2025	2024
Stand per 1 januari	71.133	59.029
Aankopen	2.445	2.417
Verkopen	-6.272	-1.569
Herwaardering	10.166	11.256
Stand per 31 december	77.472	71.133

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

	2025	2024
Beleggingsinstellingen	77.472	71.133
Stand per 31 december	77.472	71.133

De aandelen zijn voor 89,4 % belegd in mature markets (2024: 89,0 %) en voor 10,6 % in emerging markets (2024: 11,0 %).

Vastrentende waarden	2025	2024
Stand per 1 januari	135.145	124.952
Aankopen	14.369	8.759
Verkopen	-	-
Herwaardering	-4.231	1.434
Stand per 31 december	145.283	135.145

De beleggingen in vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

	2025	2024
Beleggingsinstellingen	145.283	135.145
Stand per 31 december	145.283	135.145

De landenspecificatie van de beleggingen in vastrentende waarden is als volgt:

	2025	2024
Frankrijk	2.193	27.747
Duitsland	53.094	24.032
Nederland	44.855	35.181
België	15.896	6.353
Italië	575	13.990
Spanje	615	9.295
Oostenrijk	12.731	4.171
Finland	3.591	1.889
Portugal	60	1.179
Ierland	2.840	1.767
Verenigde Staten	1.879	1.544
Overig	6.954	7.997
Stand per 31 december	145.283	135.145

Op basis van het zogenaamde doorkijkprincipe kunnen de beleggingen als volgt worden onderverdeeld:

	2025	2024
Hypothecaire leningen	29.206	28.974
Aandelen	75.349	71.825
Vastrentende waarden	118.360	105.954
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	-160	-475
Stand per 31 december	222.755	206.278

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen.

Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en

bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Niveau 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille per 31 december 2025 als volgt worden samengevat:

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Aandelen				
Aandelen	-	-	-	-
Private equity	-	-	-	-
Indirecte beleggingen (via fondsen)	75.349	-	-	75.349
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	103.283	-	-	103.283
Bedrijfsobligaties	15.077	-	-	15.077
Hypothecaire leningen	-	29.206	-	29.206
Overige beleggingen				
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	-	-	-	-160
Totaal				222.755

Voor 2024 kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Aandelen				
Aandelen	-	-	-	-
Private equity	-	-	-	-
Indirecte beleggingen (via fondsen)	71.825	-	-	71.825
Vastrentende waarden				
Staatsobligaties	90.877	-	-	90.877
Bedrijfsobligaties	15.077	-	-	15.077
Hypothecaire leningen	-	28.974	-	28.974
Overige beleggingen				
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	-	-	-	-475
Totaal				206.278

Het fonds belegt in beleggingsfondsen van Vanguard die op actuele marktwaarde worden gewaardeerd; hiervoor geldt niveau 1. Tevens belegt het fonds in hypothecaire leningen; hiervoor geldt niveau 2.

Vorderingen en overlopende activa (2)

	2025	2024
Premies	3.759	3.455
Verzekeringsmaatschappijen	160	-
Dividend/dividendbelasting	191	184
Stand per 31 december	4.110	3.639

Alle overige vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Overige activa (3)

	2025	2024
Liquide middelen	1.142	752

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Stichtingskapitaal en reserves (4)

	Algemene reserve	Risicoreserve	Totaal
Stand per 1 januari	-8.621	35.108	26.487
Resultaat boekjaar	52.204	-7.985	44.219
Stand per 31 december	43.583	27.123	70.706

Het bestuur heeft besloten een risicoreserve te vormen ter grootte van het vereist eigen vermogen.

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

	Vermogen	Technische Voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	210.337	183.850	114,4%
Toename of afname	17.117	-183.850	30,7%
Stand per 31 december	227.454	-	145,1%

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder 4.5.8 'Risicobeheer en derivaten'.

Bij de berekening van het (minimaal) vereist vermogen wordt voor de samenstelling van de beleggingen uitgegaan van de feitelijke assetmix in de evenwichtssituatie.

De toezichthouder, DNB, heeft een gestandaardiseerde methode vastgesteld om te toetsen of er voldoende eigen vermogen aanwezig is: de standaardtoets. De standaardtoets meet voor een aantal risicofactoren het mogelijke (negatieve) effect (in euro's) op het eigen vermogen. Omdat de resultaten van de standaardtoets afhankelijk zijn van marktomstandigheden en het risicoprofiel van de aanwezige beleggingen, fluctueren ze in de loop van de tijd.

Bij de berekening van het (minimaal) vereist eigen vermogen wordt voor de samenstelling van de beleggingen uitgegaan van de feitelijke assetmix in de evenwichtssituatie.

Voor de berekening van het vereist vermogen wordt de toetswaarde solvabiliteit toegerekend aan de totale technische voorzieningen, inclusief de voorziening WAO-hiaat.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

	2025	2024
Aanwezig eigen vermogen	70.706	26.487
Minimaal vereist eigen vermogen	7.095	8.158
Vereist eigen vermogen	27.123	35.108

Technische voorzieningen (5)

	2025	2024
Eigen beheer	156.748	183.850
Stand per 31 december	156.748	183.850

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen is als volgt:

	2025	2024
Stand per 1 januari	183.850	163.626
Toename		
Pensioenopbouw	13.057	10.645
Rentetoevoeging	4.533	5.900
Inkomende waardeoverdrachten	244	228
Risicopremie langlevens	1.034	936
Door overlijden ingegaan partnerpensioen	1.198	582
Invalidering	-	274
Afname		
Uitgaande waardeoverdrachten	-744	-1.093
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-3.336	-3.007
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-113	-102
Door overlijden vrijgevallen	-1.103	-1.187
Risicopremie kortlevens	-365	-348
Wijzigingen		
Wijziging marktrente	-44.370	5.339
Correcties en mutaties	33	20
Mutatie IBNR-voorziening	122	-29
Wijziging grondslagen	-2.017	-280
Mutatie TV WAO-hiaat	-	-
Toeslagverlening	4.725	2.346
Stand per 31 december	156.748	183.850

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2025	2024
Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	72.554	92.556
Gewezen deelnemers	30.613	41.386
Pensioengerechtigden	44.487	41.496
Voorziening operationele kosten	5.137	6.032
IBNR-voorziening	533	411
Aanpassing leeftijdsverschil latent partnerpensioen	-1.146	-
Toeslagverlening	4.570	2.269
Stand per 31 december	156.748	184.150

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De inbegrepen voorziening operationele kosten is als volgt samengesteld:

(*1.000)	2025	2024
Stand 1 januari	6.032	5.365
Stortingen	-	667
Onttrekkingen	-895	-
Wijzigingen in veronderstellingen	-	-
Stand per 31 december	5.137	6.032

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. In 2025 is een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,738 % (2024: 1,738 %) van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen.

Deelname aan de regeling is mogelijk vanaf de leeftijd van 21 jaar. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Indien en voor zover, naar het oordeel van het bestuur, de middelen van het fonds dit toelaten, kan het bestuur besluiten om jaarlijks per 1 januari een toeslag te verlenen. Het besluit om in enig jaar een toeslag te verlenen hangt af van de beleidsdekkingsgraad en de eisen ten aanzien hiervan door de toezichthouder. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslag wordt verleend. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagverlening.

Op 1 januari 2025 zijn de pensioenen verhoogd met 1,3 %. Op 1 januari 2026 zijn de pensioenen verhoogd met 3,1 %.

Overige schulden en overlopende passiva (6)

	2025	2024
Adviseurs en controlekosten	349	56
Loonheffing	58	49
Nog te betalen waardeoverdrachten	-	-
Overige schulden	146	227
Stand per 31 december	553	332

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.6 Risicobeheer en derivaten

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de haalbaarheidstoets. Ook het crisisplan is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen en/of afdekkingsinstrumenten.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op passief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen.

De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist eigen vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

	2025	2024
Voorziening pensioenverplichtingen (a)	156.748	183.850
Buffers:		
S1 Renterisico	9.601	13.024
S2 Risico zakelijke waarden	17.173	20.388
S3 Valutarisico	1.773	2.186
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	6.010	9.516
S6 Verzekeringstechnisch risico	5.297	6.814
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	-	-
Correlatie-effect	-12.731	-16.820
Totaal vereiste buffers (b)	27.123	35.108
Vereist vermogen (a+b)	183.871	218.958
Aanwezig vermogen	227.454	210.337
Overschot / tekort	43.583	-8.621

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op regelmatige basis beheerst door het dagelijks bestuur in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijs(koers)risico

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures. Het Bestuur maakte in 2024 geen gebruik van dergelijke afgeleide instrumenten.

De segmentatie van de aandelen naar sectoren en regio's is als volgt:

Aandelen (sectoren)	2025	2024
Consumentenproducten	13.265	13.599
Communicatie	2.269	2.064
Financiële instellingen	12.763	11.279
Gezondheidszorg	6.734	6.711
Industrie	9.570	8.932
Informatietechnologie	24.242	20.642
Grondstoffen, olie en gas	4.852	4.332
Overig	3.777	3.574
Totaal	77.472	71.133

Aandelen (regio)	2025	2024
Europa	11.365	9.776
Verenigde Staten	47.834	45.341
Azië	12.715	11.351
Oceanië	1.574	1.568
Overig	3.984	3.097
Totaal	77.472	71.133

Actief beheer risico

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo jaar circa EUR 6.465 (2024: EUR 8.658). De beleggingen in vastrentende waarden luiden alle in euro's. Bij beleggingen in aandelen worden de vreemde valuta strategisch gehedged naar de euro, behalve de aandelen emerging markets. Per saldo loopt het pensioenfonds slechts beperkt valutarisico. De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

	2025	2024
HKD	1.757	1.467
INR	1.420	1.662
TWD	2.297	2.009
BRL	243	220
CNY	583	485
SAR	266	316
ZAR	375	290
Overig	-476	2.209
Totaal	6.465	8.658

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	2025	2024
Duration vastrentende waarden	15,2	9,3
Duration van de pensioenverplichtingen	20,2	23,4

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen.

Er is derhalve sprake van een zogenaamde 'duration-mismatch'. Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur) daalt, de dekkinggraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkinggraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de duration-mismatch, bijvoorbeeld door meer langlopende obligaties in plaats van aandelen te kopen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), en kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties.

De duration van de vastrentende waarden, derivaten en cash kan als volgt worden weergegeven:

	Totaal
0-1 jaar	915
1-3 jaar	4.520
3-5 jaar	4.254
5-10 jaar	34.097
10-15 jaar	7.201
15-20 jaar	73.195
20-30 jaar	19.745
30-40 jaar	1.824
40-50 jaar	-
50-100 jaar	-

Uitgangspunt van het beleggingsbeleid is een renteafdekking van 35 %. De bandbreedte voor de renteafdekking is 30 % - 45 %. Het pensioenfonds heeft expliciet ervoor gekozen om afdekking op deze manier te baseren.

Het bestuur heeft in november 2025 besloten – in het licht van de geplande invaardatum van 1 januari 2027 – om de renteafdekking te verhogen van 35 % strategisch (-5 % / + 10 %) naar 65 % strategisch (+/- 10 %).

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en aan bijvoorbeeld herverzekeraars. Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds, het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten en het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2025	2024
AAA	98.011	57.993
AA	36.834	40.643
A	3.754	12.663
BBB	4.836	20.488
Lager dan BBB	81	719
Geen rating en cash	2.235	2.330
Totaal	145.751	134.836

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars of internationale herverzekeraars met een rating van tenminste A.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden gemeld:

- De eerste jaren zullen de inkomende premies het niveau van de uitkeringen overtreffen;
- Ultimo 2025 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG-prognosetafel 2024 (2023: AG-prognosetafel 2022) met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds nog geen voldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft het tijdelijk nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Met de herverzekeraar is een resultatendeling overeengekomen.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft als ambitie om op de pensioenen jaarlijks een toeslag te verlenen van maximaal de procentuele verhoging van het door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens voor de periode oktober van het voorafgaande jaar - oktober van het lopende jaar. De mate waarin verhoging van de pensioentoezegging middels toeslagverlening kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad.

Ultimo 2025 bedraagt de nominale beleidsdekkingsgraad 132,4 % (31 december 2024: 118,1 %).

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2 % van het balanstotaal uitmaakt.

Dit betreft per 31 december 2025 de volgende posten:

	2025	2024
Emerging Kmts Stk Index INV EURO Shares		
SRI FTSE Developed World II CCF Hedged EUR	69.241	63.313
ESG Emerging Markets All Cap Equity Index Fund EUR Acc	8.231	7.820
SRI Euro Investment Grade Bond Index Fund EUR Acc	15.190	13.485
20+ yr euro treasury index fund euro shares	100.706	22.760
Euro Investment Government Bond Index Fund Eur Institutional Shares	3	69.528
PVF Particuliere Hypothekenfonds	29.384	29.371

Bovenstaande tabel is op fondsniveau, niet op basis van doorkijkprincipe. Dit maakt dat het feitelijke concentratierisico daarmee lager zal zijn. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico. Overigens beperken concentratierisico's zich niet uitsluitend tot de beleggingen.

Het bestuur prefereert een defensief beleggingsbeleid. Dit kenmerkt zich onder meer door een uiteindelijk na te streven strategische asset-mix die in een evenwichtssituatie (dekkingsgraad minimaal conform het zogenaamd Vereist Eigen Vermogen) voorziet in een dekking van 90 % van de Voorziening Pensioen Verplichtingen via vastrentende waarden waarbij de overige middelen belegd zijn in zakelijke waarden.

Indien als gevolg van marktontwikkelingen op enig moment de streefwaarden over of onderschreden (dreigen te) worden, zal het bestuur zich onmiddellijk beraden op de ontstane situatie. Het bestuur wordt hiertoe maandelijks over de beleggingsposities geïnformeerd.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

4.5.7 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De volledig in herverzekering gegeven risico's zijn de verzekering van het risicokapitaal in verband met uitkering van het (tijdelijk) partnerpensioen na overlijden. Vanaf 1 januari 2023 zijn deze risico's herverzekerd bij elipsLife. Dit contract loopt tot 31 december 2027. De aan de herverzekeraar verschuldigde premie komt ten laste van het fonds en bedraagt € 135.000. Met de herverzekeraar is een jaarlijkse (technische) winstdelingsregeling overeengekomen, het eventuele bedrag over 2025 is nog niet bekend.

Het fonds heeft voor de pensioen- en financiële administratie een uitbestedingsovereenkomst met Appel Pensioenuitvoering B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 januari 2017 ingegaan voor een termijn van drie jaar. Na afloop van deze termijn is de overeenkomst verlengd voor onbepaalde tijd en is in zijn voortgezette vorm opzegbaar tegen de laatste dag van het boekjaar met een opzegtermijn van zes maanden. De jaarlijkse vergoeding die het fonds hiervoor verschuldigd is, bedraagt € 322.000 in 2025. Het bestuur heeft in juni 2025 besloten om met ingang van 1 januari 2026 over te stappen naar DION Pensioen Services. Met DION Pensioen

Services is een overeenkomst tot uitbesteding afgesloten. Deze geldt voor de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2030. De overeenkomst kan gedurende de contractperiode tussentijds op elk moment vanaf twee jaar na aanvang contractperiode, met inachtneming van de overeengekomen opzegtermijn van respectievelijk zes maanden voor Pensioenfonds Witteveen+Bos en twaalf maanden voor DION Pensioen Services, schriftelijk door Pensioenfonds Witteveen+Bos of DION Pensioen Services worden opgezegd.

4.5.8 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het fonds en de sponsor. De bestuursleden van het fonds zijn in dienst van de sponsor (behalve de vertegenwoordiger van de gepensioneerden) evenals de directeur van het pensioenbureau.

Transacties met bestuurders

De bestuurders genieten geen beloning.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- De Werkgever is verplicht deelnemers bij de Stichting aan te melden en bij uitdiensttreding af te melden en de voor uitvoering benodigde gegevens en mutaties in deze gegevens aan de Stichting te leveren.
- De Werkgever verzoekt aan de aspirant deelnemer de hiervoor genoemde gegevens bij de Stichting in te leveren. Mutaties in het deelnemersbestand worden door de Werkgever periodiek aan de Stichting doorgegeven.
- De Werkgever informeert de Stichting binnen 10 dagen over een wijziging van de pensioenovereenkomst. De informatie dient schriftelijk te worden verstrekt en een volledige opsomming te bevatten van de overeengekomen wijzigingen.

4.5.9 Toelichting op de staat van baten en lasten

Premiebijdragen van werkgever en werknemers (7)

	2025	2024
Werkgever	9.826	8.656
Werknemers	5.410	4.765
Totaal	15.236	13.421

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 27,6 % (2023: 27,6 %) van de som van de parttime pensioengrondslagen. De premiebijdrage van Witteveen+Bos Raadgevende Ingenieurs b.v. bedraagt 17,8 % van de som van de parttime pensioengrondslagen. De premiebijdrage van werknemers bedraagt 9,8 % van de som van de parttime pensioengrondslagen.

Kostendekkende premie

	2025	2024
Zuiver kostendekkende premie	17.051	14.217
Gedempte kostendekkende premie	14.021	12.552
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	15.236	13.421

De samenstelling van de (zuiver) kostendekkende en feitelijke premie zijn als volgt bepaald. De zuiver kostendekkende premie is bepaald op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De zuiver kostendekkende premie bestaat uit de volgende componenten:

- de actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar i.v.m. aangroei van pensioenverplichtingen;

- de opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen;
- een opslag voor de bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten;
- de actuariële benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling.

De gedempte kostendekkende premie wordt analoog aan de zuiver kostendekkende premie berekend.

Hierbij wordt de actuariële benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen uit het pensioenreglement berekend op basis van de verwachte rendementscurve. Bij het vaststellen van de parameters gaat het Pensioenfonds uit van de wettelijk bepaalde minimale prijsinflatie en maximale rendementen. Het verwacht rendement op vastrentende waarden is (gelet op besluit FTK artikel 4 lid 3c) voor een periode van vijf jaar vastgesteld op basis van de rentestand per 30 september 2023. In aansluiting hierop is ook de prijsinflatie (inclusief ingroeipad) voor dezelfde periode vastgesteld.

De feitelijke premie is vastgelegd in de financieringsovereenkomst tussen het fonds en de sponsor.

De feitelijke premie dient minimaal gelijk te zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:

Samenstelling zuiver kostendekkende premie en feitelijke premie:

	2025
1. Actuariële benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	13.628
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	2.603
3. Opslag voor de bij de aangroei van de pensioenverplichtingen behorende uitvoeringskosten	820
4. Actuariële benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	-
5. Zuiver kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	17.051
6. Bijdragen aan herstel van de dekkingsgraad	-
7. Feitelijke premie = 5 + 6	17.051

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (8)

	2025	2024
Directe beleggingsopbrengsten:		
Dividenden	722	688
Interest	-	-
Indirecte beleggingsopbrengsten:		
Aandelen	10.167	11.256
Vastrentende waarden	-4.231	1.434
Beleggingskosten:		
Kosten toegerekend aan beleggingen	165	124
Totaal	6.823	13.502

De kosten van het vermogensbeheer van Vanguard en Achmea Real Estate & Finance ad EUR 447 (2024: EUR 471) zijn verwerkt in de beleggingsopbrengsten.

Pensioenuitkeringen (9)

	2025	2024
Ouderdompensioen	2.649	2.392
Partnerpensioen	634	546
Anw-hiaat uitkering	-	7
Wezenpensioen	18	16
Arbeidsongeschiktheidspensioen	17	2,00
Afkopen	31	41
Totaal	3.349	3.004

Pensioenuitvoeringskosten (10)

	2025	2024
Accountantskosten	56	46
Actuaris- en advieskosten	640	456
Administratiekosten	517	340
Bestuurskosten	30	4
Juridische kosten	-	-
Overige kosten	144	130
Totaal	1.387	976

Honoraria accountant (Forvis Mazars Accountants N.V.)

	2025	2024
Controle van de jaarrekening	56	46
Andere niet controlediensten	-	-
Totaal	56	46

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

De bestuurders ontvangen geen bezoldiging.

Saldo herverzekering (11)

	2025	2024
Premie herverzekering overlijdensrisico	157	134
Winsttaandeel herverzekeraar	-	-52
Overlijdenskapitaal	-160	-
Totaal	-3	82

De volledig in herverzekering gegeven risico's zijn de verzekering van het risicokapitaal in verband met uitkering van het (tijdelijk) partnerpensioen na overlijden. Vanaf 1 januari 2023 zijn deze risico's herverzekerd bij elipsLife.

De aan de herverzekeraar verschuldigde premie komt ten laste van het fonds. Met de herverzekeraar is een jaarlijkse (technische) winstdelingsregeling overeengekomen, over 2024 was geen sprake van winstdeling en het eventuele bedrag over 2025 is nog niet bekend.

Saldo overdracht van rechten (12)

	2025	2024
Inkomende waardeoverdrachten	-167	-107
Uitgaande waardeoverdrachten	635	630
Totaal	468	523

Overige lasten (13)

	2025	2024
Interest rekening-courant herverzekering	-	-
Totaal	-	-

4.5.10 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

4.5.11 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Conform de statuten wordt het maken van winst niet beoogd. Dientengevolge zal het saldo van baten en lasten ten gunste dan wel ten laste van de reserves worden gebracht. Het voorstel is opgenomen in hoofdstuk 4.3.

4.5.12 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen relevante gebeurtenissen na balansdatum.

Deventer, 9 juni 2026

Het Bestuur,

J.N. de Koning, voorzitter

N.S. Schoen, secretaris

I.J.M. de Beer

S. Delfgaauw

L.F.C. Steens

P. de Jong

S. Vulink

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1 Actuariële verklaring

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos te Deventer is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2025.

Onafhankelijkheid

Als waarmede ik als actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.137.270. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 34.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Aangezien het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslagregels zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (Toeslag vanwege dynamiseren indiening implementatieplan) is artikel 137 van de Pensioenwet niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de versoepelde toeslageregels zoals vastgelegd in het tijdelijke artikel 15c van het Besluit Financieel Toetsingskader (Toeslag vanwege dynamiseren indiening implementatieplan), waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslageregels.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

Rotterdam, 9 juni 2026

drs. H.L.N. Stofbergen AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van
Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos

Verklaring over de jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos (hierna ook: "het pensioenfonds") te Deventer gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos op 31 december 2025 en het resultaat over 2025 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025;
2. de staat van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Witteveen+Bos zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn van materiële omvang indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.137.270. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 34.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. In paragraaf operationeel risico, inclusief fraude risico (onderdeel van het hoofdstuk 3.13. Risicoparagraaf) van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengststromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden is van de waardering van de beleggingen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht. Hierbij hebben wij kennis genomen van het herstelplan en de instemming van De Nederlandse Bank op dit herstelplan. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen.</p> <p>In de toelichting op de balans per 31 december 2025 heeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder; • beoordelen van de waarderinggrondslagen en de bij de toepassing daarvan gemaakte aannames en schattingen, gegeven de van toepassing zijnde verslaggevingsregels; • beoordelen van de juiste waardering van de beleggingen door deze te valideren met externe prijsinformatie dan wel met gecontroleerde jaarrekeningen van fondsbeleggingen; • voor beleggingen in beleggingsfondsen; vaststellen dat de waarderinggrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens deze jaarrekeningen overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • vaststellen dat de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen in overeenstemming met de verslaggevingsregels in de jaarrekening zijn opgenomen.
<p>Waardering van de technische voorzieningen</p> <p>De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderinggrondslagen weer.</p>	<p>Bij de controle van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p>

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
	<p>Door ons is tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot de volledigheid van de aangesloten werkgevers en deelnemers is geborgd; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Forvis Mazars

Beschrijving van verantwoordelijkheden inzake de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur inzake de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Naleving vereisten van Regelgevende Technische Standaard van SBR, inclusief XBRL-markering, niet gecontroleerd

De accountantscontrole bevat de toetsing dat de opgemaakte jaarrekening voldoet aan de wettelijke bepalingen in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Onze controleverklaring is afgegeven bij de opgemaakte jaarrekening en zal worden gevoegd bij de digitaal te deponeren jaarrapportage. Dat betekent dat de naleving van alle vereisten van de Regelgevende Technische Standaard van het SBR-domein Handelsregister (waaronder de aangebrachte eXtensible Business Reporting Language (XBRL) markeringen) geen onderdeel van de accountantscontrole is geweest.

Rotterdam, 9 juni 2026

Forvis Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

